

ELŐFIZETÉS

ELŐFIZETÉS:
HETEN: 24 korona.
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.
HÍRDETÉSEK:
6-hatásos petiti sor egyezér 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.
Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 102.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELKÖLCSÖMÖZTETŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, július 8.

Mal számunk főbb közleményei:

Vázorokk: A jótékonyosság filozófiája.
Kapuzárás előtt.
Egy makacs község.
A házgyári sztrájk.
Ragályt terjeszt a kórház.
Aktuális emberek.
Vasúti szerencsétlenség a szoboszlói pályaudvaron.
Andrényi Károly kétszáz ezer koronát adományozott egy Aradon építendő gyermekkorház céljaira.
Vádol a korona tanu.
Térs: Teherán.

A jótékonyosság filozófiája.

Arad, július 7.

Györöki Andrényi Károly nagykereskedő ma kétszáz ezer koronát adományozott egy Aradon építendő gyermekkorház céljaira.

Aki a nemes lelkiületű, fenkölt gondolkozású adományozót ismeri, az tudja, hogy Andrényi Károly szerénységének, puritán egyéniségének az esnek legjobban, ha e nagystilű aktusról nem jelennek meg a nyilvánosság számára több, mint az a három-négy sor, mely az eseményt szárazan regisztrálja a közlemény elején.

Pedig abban a nagy emberbaráti cselekedetben, mely Andrényi Károlynak eddig is általánosan tisztelt nevét egyszerre a legnagyobb humanisták sorába emelte, mélyreható tanulságok rejlenek.

Mert az élet tele van filozófiával. Jótékonyt gyakorolni és jótékonyt okosan gyakorolni két különböző dolog. Szinte osztályokat lehetne föllátni, típusokat lehetne megrajzolni a humanizmus változatos természetrajzában.

Valamelyik újságban megjelenik egy halálozási hír. Ma még csak ennyi és semmi egyéb. Holnap felbontják az elhunyt végrendeletét s ekkor kitűnik, hogy nagy összegeket hagyott jótékony célra. Nyomban „nagy halottá” avatják az illetőt, a temetésen megjelenik a főispán, a polgármester, a képviselő s akit tegnap még városatyának se választottak volna meg, annak nevére utcát neveznek el holnap. Tegnap még nem ültek vele egy asztalhoz, ma már szobrot akarnak neki emelni a város főterén.

Következik egy másik típus. Amíg él, ellensége mindenkinek, akit ismer. A koldus elűzi ajtaja elől, nincs egy vigasztaló szava senkihez. Gyűlölet a kenyerre, irigység a lehellete. Arvák és özvegyek könye tapad minden garasához. S amikor meghal: általános meglepetés közepette emberbaráti célokra hagyja egész vagyonát.

Sőt van egy harmadik típus is. Ez a legcsodásabb. Nagy vagyont gyűjt össze és nem csinál titkot belőle, hogy százszázait humánus célokra hagyományozza. És aztán él és gyűjti a pénzt tovább. De mi módon gyűjti? Iparos, ha dolga akad vele, ráfizet a szállított munkára; kereskedő nem élhet tőle, alkalmazottjai átkozzák, óvjon isten minden jó lelket attól, hogy lakó legyen a házában, családokat pusztít el fillérek miatt és perben, gyűlölködésben él az egész világgal.

A jótékonyosság tévelygői ezek, akiket talán nem is annyira hálával, mint inkább szánalommal kellene körülvenni. El-

követik a jótékonyt, de nincs szívük hozzá, hogy életükben élvezzék ennek hatását. És vagyonuk elosztásában nem fadkad félannyi áldás, mint amennyi átok hullott le a vagyon összegyűjtése körül.

Eme törpe jótékonykodók mellett minő kolosszális nagyságban áll Andrényi Károly alakja!

Egy tetőtől-talpig munkás ember, aki nagy vagyonba született, aki családi összeköttetéseinél fogva is megengedhetné magának azt a fényűzést, hogy felöltse mindazokat a cifra külsőségeket, amelyek a mi oligarchikus világunkban lépten-nyomon elválasztják az embert az embertől.

De Andrényi Károly nem vonult be borkabátos, sárgagamasnis dzsentrinek valamely nagyúri kastély boltíves falai közé és nem tölti idejét a főváros kaszinóiban, ahol léha élet mellett ezernyi gyönyör várja a milliók gazdáját. Hanem megmaradt egy ősrégi családi üzlet boltjában modernül gondolkozó kereskedőnek és nemesen érező aradi polgárnak.

Andrényi Károly egy vagyont tett le ma a jótékonyosság oltárára. Ami áldás kél ez elhatározás nyomában, azt látni fogja a saját szemével, érezni fogja a tulajdon szívével. Így tesz jót, így gyakorol nemeset az olyan ember, aki nemcsak adni képes, hanem eltudja viselni azt az örömet is, amit adakozásával másoknak okozott.

És ebben rejlik a jótékonyosság filozófiája.

Teherán.

Perzsiában megdőrdültek az ágyuk, a parlament ideiglenes épülete füstölő romhalma s a gyönyörű Sepeh Solar, Teherán legszébb mecsete, megszenesedett szarufák, széthányt színes kövek tömege immár. Az iráni fensikón a történelem megismáti magát. Vérben fürödtek és vérben fulladtak meg a szasszanidák, most meg a kegyetlen Mohamed Ali kövei királyi elődét a Hallgatás tornyába. Talán évek sem telnek el s a Nasz Eddin imponáns lovas-szobrából ágyút öntenek Pétervárosban.

Minden nem bizonyos még, de Oroszországban meg van a hajlandóság, hogy így legyen. Angliának is kapóra jön a perzsa alkotmány gyöngye csecsemőjének megfojtása. A sah zseb vásár izü muzeumának mesés értékű kincsei vagy Londonba, vagy a cári kincstárba kerülnek, előbb utóbb s Perzsia, mint önálló királyság, elűnik végkép a föld színéről.

Teherán, a perzsa főváros, amelyet most fundamentumában rendit meg a forradalom vihára, az Elbrusz hegység déli lejtőin, a Semrán-lánc és a Huszeinabad-dombok között fekszik, nyolcvan kilométernyire a Kaspi-tengertől. Vidéke kietlen és kopár, melynek egyhangúságát csak itt ott szakítja meg egy ciprus csoport, vagy egy pálma liget. Az utóbbi időben járható országutak vezetnek a főváros felé, amelyet hús láb széles árok vesz körül, az árkon tal pedig, amelyen kétségbeesetten rozoga-

fahidak szomorkodnak, háromszoros kőfal mered reánk. Ezek a falak, különösen a kapuk táján elég jó karban vannak, sőt egyes részeken igen szépek. A lőrésük alján — minden ötven hatvan lépésnyi távolságban van ilyen lőrés — mozaik-képek, freskók gyönyörködtetik a szemet a Firdusi hőskölteményből vett jelenetekkel. A füstös, málladó lőrésben kurd-katonák szunyókálnak ijedő, komor ábrákkal, akik alapos vizsgálat alá vesznek minden utast, aki a város kapuját szándékozik átlépni.

A város kapujában kellemes csaldás éri az európai utast: keskenyvágyú, vigan kocogó lovasulon teheti meg az utat a város főteréig, a Sebzhameidánig. Ez a zöldégyplac talán egyetlen, de legforgalmasabb tere Teheránnak. Tele szájjal beszélő zsidók, méltóságos hinduk, fekete szemű khaldeaiak, örökké gesztikuláló örmények szibonganak itt kora hajnaltól késő estig, hogy jól tartsák Teherán nem túlságosan nagy gyemrát. (Teherán lakossága 210.000 ember.) A piaci árúknak nincs valami nagy változatosság. Zöldség meg zöldség mindenütt, autótán rizs, birkahús, csipogó, gágogó baromfiak... Ennyi az egész. Szarvasmarhát, vad-húst, rákot stb. nem iger eszik a perzsa.

A zöldségpiacon túl, közel a citadellához, van a nagy bazár. E nagy épülettömb bolt-hajtásai alatt szintén nagy az élettség. Szép fayence-árúk, porcellán-edények, bőrárúk, sálók, szőnyegek vannak itt tarka össze-visszaságban. Szőnyeg, seiyem és kelme-árulással inkább a perzsák foglalkoznak, míg az üveg- és porcel-

lán árúkat bőbeszédű, örökké esküdöző örmények kínálják. A perzsa kereskedőnél nincs alku. Ha olcsóbban kéred az árut, mint ahogy ő kínálja, visszatessz a helyére, aztán nem áll szóba veled. Az örmény sír, esküszik, átkosodik, végül oda adja negyedárán, de bizonyos, hogy így is becsapott alaposan.

A nagy bazár teréről utcák vezetnek a város minden részébe. Igazi keleti jellegű utcák ezek: szűkek, piszkosak s ellentétben mindennek, ami egyenes. Némelyik közülök meg szakad s nincs belőlük kijárás, csak — visszafelé. A házak lapostetőiük s több igényével, mint lehetőséggel építvők. Tágas udvara van mindnek, de ez a tágas udvar növényi hulladékkal, hamuval, szeméttel, nem ritkán hám állatok hulláival van telestörve. Az udvarra nyíló ablakok farácskal vannak ellátva, ezek mögött szőnek, fonnak a perzsa asszonyok, akik a házi dolgot is ellátják. A magasrangu perzsák azonban háreméletet élnek s nem törődnek csak az ékszereikkel, meg a címével. A köznép családi életében erkölcsös, tisztá, dacára annak, hogy nagy kedvelői s határidőre kötött házasságnak. Ha a határidő letelt, férj és feleség szétválnak s a gyermeket, ha van, az anya magával viszi, hogy újabb próbát, zasságot kössön. A házasság eme formája Perzsiában élő nestorianus keresztényeknél is dívik s törvényesnek ismerik el.

A Semrán-lánc domb északi oldalán meredezik a citadella. Ez a citadella egész város-rész, amelyben a sah palotái mellett sorakoz-

Kapuzárás előtt.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, július 7.

A képviselőház ma néhány perces ülést tartott, melynek az volt a célja, hogy a birtokrendelési javaslatot harmadik olvasásban elintézzék. Az ülésnek azonban váratlan érdekessége volt Wekerle Sándor felszólalása, aki bejelentette, hogy a Házat szeptember 22-ig akarja elnapoltatni. Eszerint mindössze harmadik hónapos vakációt kap a Ház.

Wekerle azonban bejelentéséhez hozzátette, hogy szeptember 22-ike után néhány hétig megint nem lesz érdemi ülés.

A Ház kapult pénteken zájára be, amikor átveszik a főrendiház üzenetét.

Az ülésen Mátyás Lajos elnököl. Thoreczkai Miklós gróf jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét, amelyet hozzászólás nélkül hitelesítenek.

A kérvények bemutatása és az előterjesztések után elnök jelent, hogy Beniczky Ödön képviselő sürgős interpellációt jelentett be, amit a az idő előrehaladoására való tekintettel tudomásul vett.

Felkiáltások: Miroi szól az interpelláció? Elnök: A Párty püspök ellen megjelent cikkről, egyben indítványozza, hogy arra a birtokrendelésről szóló törvényjavaslat harmadik szori olvasása után térjenek rá.

Ezután megszavazzák harmadszori olvasásban a birtokrendelésről szóló törvényjavaslatot.

Elnök: Következik a legközelebbi ülés ideje és napirendjének megállapítása. A miniszterelnök ur kíván szólni.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Kéri, hogy még a héten egyszer tartson ülést a Ház és pedig a főrendiház üzenetek átvétele végett. Asután napolja el magát a Ház még pedig indítványa szerint szeptember 22-ig. Kéri ennek elfogadását.

Elnök: Csak annyit kíván ehhez hozzátenni, hogy egyelőre a legközelebbi ülés idejére tesz előterjesztést. Javasolja, hogy a képviselőház legközelebbi ülését: pénteken, július hó 10-án tartsa meg.

Ezután rátérnek

a sürgős interpellációra.

Beniczky Ödön: a Narodne Novine-ben Páry Sándor szeptemberi megyei püspök ellen megjelent gyűlölködő cikk miatt interpellálja az igazságügyminisztert. Kérdezi, hajlandó-e intézkedni a miniszter, hogy ezek a nemzetiiségi izgatások, a melyek a magyar püspök ellen irányul-

nak, megtorlásban részesüljenek. Hajlandó-e ezeknek a legszigorúbb intézkedésekkel gátat vetni.

Günther Antal igazságügyminiszter: Ebben az ügyben bírói eljárás van folyamatban, az ily hatáskörű kérdésekben szigorú, s így a jelen esetre vonatkozólag nem nyilatkozik. A nemzetiségi izgatások megszüntetésére általánosságban tett felezőtűzre kijelenti, hogy azok ellen mindig a legnagyobb erővel küzdött és a bűnösöket kivétel nélkül szigorúan büntette. A kérdésekre a jelen esetben sem adhat más feleletet. Hissi, hogy választ a Ház tudomásul veszi.

A Ház a miniszter választát tudomásul vette.

Az ülés ezzel félhízenkénti órára ért véget.

Egy makacs község.

Amely nem akar iskolát.

Rendcsinálás Aradmegyében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 7.

Valahányszor az utóbbi időben Aradmegye közigazgatási bizottsága összeül, a megye tanfelügyelője mindannyiszor egy csomó renitens iskolának, tanítónak ügyéről tesz jelentést. Aradmegye mai közigazgatási bizottsági ülésén is több községi iskola ügye került szóba, nem igen jó képet adva a megyében uralkodó tanügyi állapotokról.

Egyik makacsul renitenskedő községnek, Simándnak iskola-ügyével foglalkozott hosszasan a mai ülés. Mintán Simánd képviselőtestülete a miniszter ismételt rendeletére megtagadta egy községi iskola felállítását, a bizottság ma kinevezte az iskolaszéki tagokat és elrendelte a községi iskolának szeptemberben való megnyitását.

Ugyancsak a mai ülés több aradmegyei nemzetiségi tanítót elutasított az államsegély iránti kérelmével, mivel azok nem felelnek meg a magyar nyelv-tanítás követelményeinek.

A megye közigazgatási bizottságának mai ülésén szóba került érdekesebb iskolai ügyekről itt következik tudósításunk:

lában épült kaszarnyájában alszanak, hát a süldőgyalacsi kóborognak és — lopnak. Most jó idők járnak rájuk. A sah szemet huny a rablás és fosztogatás fölháborító jeleneteire s a derék katonák fölháborítják az alkalmat — rendcsinálás címen.

A sah pa o'ája, amely hatalmas, szép épület, egymagában, különítve áll a citadellán. Dél szárnyában van a három, mellette közvetlen a sah lakosztálya, míg az északi részét a sah múzeuma foglalja el. Érdekességet ad a múzeum az értékes kincsek mellett zsibvásáron vett biciklik, fényképező gépek, játékszerek hevernek. Telik a „nemzeti bankból,” amely szintén a citadellán van s amelynek a sah a korlátlan hatalmu pénztárosa. A katonai és politechnikumi főiskolával már kevésbé törődik. Az előbbiben egy pár orosz íszt tanítja a stratégiát, az utóbbiban európai tanárok vannak, ha meg nem szöknének a teljes részvétlenség s a fizetés gyakori elmaradása miatt.

Mert Teheránban csak egy embert fizetnek pontosan: a saht. Fizetik, mert ha szép szerével nem adnak, ő ugys elvész. A sah nagy ur, vele nem jó kikölni még a parlamentnek sem, amelynek idáig való híres tagja, Ibrahim kán most már Teherán temetőjében pihen s szabadságért s bosszúért lühező szelleme bizonyára még sokáig vár kiába a Hallgatás tornya penészes odvaiban.

S. I.

A simándi iskola.

A simándi iskola ügye már hosszú évekre húzódik vissza. Noha a községben háromszáznál többre rug a tanköteles gyermekek száma, a képviselő-testület sem községi iskolát nem akar felállítani, sem a vallás- és oktatási miniszter többszöri felszólításának, hogy kérelmezze az állami iskola létesítését, nem tett eleget. A miniszter sürgetésére végre a múlt év őszén elhatározta a képviselő-testület egy községi iskola felállítását. Ezt a határozatot azonban a község román lakossága megfélebbezte a miniszterhez.

A miniszter a felebbzésre azal válaszolt, hogy elrendelte a községi iskola azonnali felállítását és a közigazgatási bizottság útján felhívta a községet, hogy válassza meg az iskolaszéket. Az iskolaszék választását a község nemrég tartott közgyűlésén megtagadta és ezért került az ügy ma a közigazgatási bizottság ülésére.

A közigazgatási bizottság mai ülésén a törvény rendelkezése értelmében kinevezte a simándi iskolaszéki tagjait. Ezek lettek: Reményi Kálmán jegyző, Lusst Ferenc dr. orvos, Török Géza, Tennerer Ferenc, Éberlein Ádám, Engelhardt Ádám, Osobota György, Braun Mihály és Hárás Ferenc. A bizottság felhívta a megalakítandó iskolaszéket a tanítói állás betöltésére és minden előkészület megtételére, hogy a simándi iskola szeptemberben megnyitható legyen.

Az elhanyagolt magyar nyelv.

A közigazgatási bizottság foglalkozott ezután több aradmegyei tanító ügyekkel. Elutasította a bizottság két görög-keleti és egy görög-katolikus hitközség abbéli kérelmét, hogy tanítói számára államsegélyt kérő kérvényüket pártolólág terjessze fel a minisztériumhoz. Különösen a csornevici-simándi és a szatyurói tanítók hanyagolják el a magyar nyelv tanítását és az előírt tantárgyakat sem tanították magyar nyelven tankönyvekből.

Bejelentette még Varjassy Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő azt is, hogy a felmenesi görög katolikus iskola tanítójának, Módai Aurélnak eddigi államsegélyét a közigazgatási miniszter beszüntette, mert a tanító a magyar nyelv tanítását elhanyagolja.

Elrendelte ezután a bizottság, hogy az egész vármegye területén terjék össze ama községek magyar nyelvű tankötelesséit, amelyekben magyar tannyelvű iskola nincsen. Oka ennek az intézkedésnek az új népiszkolai törvény rendelkezése, amely szerint ott, ahol a magyar anyanyelvűek száma a 20%-ot meghaladja, elrendelhető a magyar tanítás nyelv.

Azoknak a tanítóknak államsegély iránti kérelmét, melyek a magyar nyelv tanítás kötelességeinek eleget tesznek, a bizottság pártolólág terjesztette fel a miniszterhez.

SPORT.

+ Bajnoki football csapat Aradon. A Budapesti Posta és Távirat Tiszviselők Sportegyesületének bajnoki football csapata és az aradi Posta és Távirat Tiszviselők Sportegyesületének football-csapata közt a hó 12-én vasárnap délután 5^{1/2} órakor a Török Ignác-utcai sporttelepen football mérkőzés lesz. B-épti-díj: páholy 6 korona, tribün 1 korona, állóhely 60 fillér, diákjegy 20 fillér. Jegyek a főpostán előre is válthatók.

nak a középületek, a főméltóságok palotái s legujabban a parlament épülete, amelyet most a krzysztyan Mohammed Ali sah összeívetett. A citadella mellett, vele egyenlő magasságban van a követek negyede. Az európai nagyhatalmak képviselői egy egy városi palotában laknak, hogy megvédhessék magukat holmi meglepetések esetén. Itt van a Sapeh Spjar mecset is, amely most áldozatul esett a perssa alkotmányos műsádelemnek. A sah palotája előtt áll Perzsa egyetlen szobra, a Nasr Eddin lovas szobra. Nebéz, metlenburgi ménen ül az uralkodó s ágaskodó lován a messze égbé néz. Talán Európába, ahol utazásával annyi jóliú anekdotára adott alkalmat a „frank” útnyalóknak.

A város végén, a déli részen, van Teherán temetője. Régebben elföldéletlenül rakták ki ide a holttesteket, ma már rendes sírba temetik őket. Egy miniszteri torony áll itt a temető apró dombjai közül: a híres „Hallgatás tornya.” Ennek aljába temették hajdan a perssa uralkodókat, most csak a Zoroaster szelleme bolyong benne, aki megszentetlenséget tenné, ha keresztény tenné lábát a toronyba.

Teheránban lakik a sah, itt szokel a legfőbb bíró, az Imám id-mahval, aki a legfelsőbb fórum vallási ügyekben. Pár ezer katonai is van a fővárosban, akik, ha nem a citadell-

Dániel debreceni főkalauzok. Összesen tehát ketten meghaltak, 12-en súlyosan és 6-en könnyen megsérültek. A pálya szabadabbá tétele, a vonatok akadálytalanul közlekednek. Az összeütközést az okozta, hogy a s. sz. váltó helytelen állása folytán a személyvonat ugyanarra a vágányra ment be, amelyen a tehervonat állott. Az összeütközésben hibás Nagy József és Somogyi Lajos váltókezelők a szolgálatról felfüggesztettek és a hatóságnak átadottak.

Az áldozat

A vasuti katasztrófa halottja, Bakos Dezső dr. Aradon és az egész megyében jól ismert nagylaki ügyvéd. Bakos dr. szimpatikus megjelenésű, alig harminchat esztendőes férfi volt, kinek atyja Bleier nagylaki földbirtokos. Bakos, mint ügyvédjelölt évekig Aradon tartózkodott, ahol unokafivérének, Rosenberg Miksa drnak irodájában szerzett jogi gyakorlatot. Mintegy tízesztendővel ezelőtt tette le az ügyvédi vizsgát és ekkor szülőhelyén, Nagylakon nyitott ügyvédi irodát.

Irodája összeköttetései, ismertsége révén hamarosan fellendült. Bakos dr. ekkor már nagy szerepet játszott Nagylakon; beválasztották a községi képviselőtestületbe, majd tagja lett a vármegye törvényhatósági bizottságának is. Részt vett a politikai és társadalmi életben, tagja volt a nagylaki uri kaszinónak és a községben közbecsülésben állott.

Természetes így, hogy tragikus halála mély részvétet keltett a községben, ahova a szerencsétlenség első hírére a hajduszoboszlói rendőrkapitányságnak a nagylaki előljáróságához intézett hivatalos távirata vitte hírl. A távirat így szólt:

„Bakos Ödön dr. nagylaki ügyvéd vasuti összeütközés következtében Hajduszoboszló mellett tegnap este tizenegy órakor meghalt.

Rendőrkapitányság.”

Ez a sürgöny délelőtt tíz órakor érkezett Nagylakra, ahol Bakosnak édesapja és anyja laknak. Bakos néhány nappal ezelőtt utazott el Nagylakról Halmiba, ahol fivére, Bleier Márkus járási orvos lakik és ahol Bakosnak földbirtoka van. Onnan tegnap indult vissza és szállott fel a debreceni vonatra, melyen a szerencsétlenség érte.

Bakos dr. holttestét a szoboszlói menházba szállították és odautazott szülői valószínűleg már holnap viszik a holttestet Nagylakra.

Borzalmas halál.

Debrecenből jelentik: A katasztrófa nagyságáról és borzalmasságáról rémhírek keltek szárnyra. A városban azt beszélték, hogy hatan meghaltak és negyven a sebesültek száma. E hír azonban túlzottnak bizonyult. Csak annyit igaz, hogy Bakos Ödön dr. ügyvédet a szerencsétlenség pillanatában a kupé ajtaja lefejezte, Szegedy Ferenc kisegítő fékező holttestét pedig darabokban szedték ki a romok alól. Két utas hiányzik. A sebesültek közül két utas haldoklik. A debreceni állomáson szivettépjó jelenetek látszódtak le. A szerencsétlenül járt utasok hozzátartozói valószággal örjöngenek.

Nagy József és Somogyi Lajos váltóőröket felfüggesztették és vizsgálatot indítottak ellenük. Az állomásfőzőket az utasok meg akarták lincselni s csak a csendőrök gyors segélye folytán menekült meg. A telefon összeköttetés Hajduszoboszló és Debrecen között megszakadt,

mert a telefonvezeték a szerencsétlenség következtében megrongálódott.

Bakos dr.

Nagylakról jelentik: A vasuti katasztrófa híre Nagylakon, valamint egész Csanádmegyében nagy izgalmat és óriási részvétet keltett. A szerencsétlenül járt Bakos Ödön dr. nagylaki ügyvéd előkelő szerepet játszott a megye társadalmi életében is. Elnöke volt a nagylaki függetlenségi pártnak, csanádmegyei törvényhatósági bizottsági tag és tiszteletbeli arvaszéki elnök volt, megyeszerte ismert és kedvelt közéleti férfi. Harmincnyolc éves, nőtlen ember volt, aki kora ifjúságától fogva a függetlenségi eszmékért harcolt és Nagylakon ő vitte diadalra a régi szabadelvűpárttal szemben a negyvennyolcas zászlót. Ugyszólván, az egész vidék magyarságának vezére volt, közszeretettel és általános becsülésnek örvendett. Mint ügyvédnek is jelentős sikerei voltak. Halála igen kiterjedt és előkelő családot sujt gyászba. Balassa Armin dr. szegedi ügyvéd, a „Szeged és Vidéke” főszerkesztője, aki sógorát gyászolja az elhunytban, ma délelőtt a szerencsétlenség hírére Hajduszoboszlóra utazott. A holttestet Nagylakra viszik és ott temetik el.

Egy szemtanú elbeszélése.

Egy budapesti köztisztviselő, aki a szerencsétlenül járt vonattal utazott Debrecenből a fővárosba és semmi baja sem történt, a katasztrófa részleteiről ezeket mondotta:

— Debrecenből Budapest felé menet a személyvonat a rendes időben indult el. Én egy kereskedővel és egy katonával utaztam egy fülkében. Egy ideig beszélgettem utitársaimmal, majd mindhárman elálmosodtunk és elszundikáltunk.

Éjjel egynegyed tizenkét órakor óriási robbanás és egy hatalmas zökkenés vert fel álomból. A fülkében levő podgyások alázuhantak és az egész vonatról rémes jajgatás és ordítás hallatszott. Rögön tisztában voltam azzal, hogy vasuti katasztrófa történt. A mi vonatunk éppen Szoboszló állomáshoz ért és az indóház épületétől mintegy kétszáz lépésnyit távolságra nyugodtan veszteglő tehervonatba rohant bele.

En szerencsére nem vesztettem el lélekjelenléteimet és hirtelen kiugrottam a kocsiból. Megdöbbenően rémes látvány terült elém. A két összeütköző vonat kocsiját toronymagasságban omlottak egymásra, a mozdonyok pedig darabokra törtek. A sötétben mindenfelől jajveszéklés és siránkozás hallatszott. Az első pillanatban az általános fejetlenség miatt nem lehetett tudni, hányan haltak meg és hány sebesülés történt, csak az volt bizonyos, hogy a személyszállító vonat utolsó öt hat kocsija sértetlen maradt és az ebben ülők szerencsésen megmenekültek. Én hátulról számítva a harmadik kocsiiban ültem. A sebesülteket az első segélyben Szentkirályi dr. palánkkal kör- orvos részesítette, aki vélellenül szintén a vonattal utazott és ép bőrrel szabadult.

A személyvonat három első kocsija teljesen összetört. A mozdonyvezető, aki az összeütközés pillanatában leugrott a vonatról, súlyosan megsebesült. Egy tizenkét éves leánynak lába bokában eltört és amputálni kell.

Bakos Ödön dr., a katasztrófa egyik áldozata a kupé ajtajában egy hölgygyel beszélgetett, amikor az összeütközés történt és a rátorló kocsi az ajtó közé nyomta. A szerencsétlen ügyvéd mellkasa behorpadt, asután lezuhant és a kupé ajtaja teljesen lefejezte. A vele

társalgó nőt az ablakon át kimentették. Két utast néven szállítottak hozzátartozói, de a romok közül semmi válassz sem hangzott. Többen hiányoznak a vasuti személyzet tagjaiból is.

A váltóőr előadása szerint a váltóállásban nem volt hiba, ellenben a váltó szerkezete rossz és noha ő jól igazította be a váltót s a vonat rá is ment a rendes vágányra, megcsuszott és átsiklott a másik vágányra. Három óráig maradtunk a katasztrófa színhelyén, míg Páspökkladányból megérkezett az első segélyvonat és tovább utazhattunk.

Budapesten.

A személyvonattal történt szerencsétlenséget Budapesten csak a reggeli órákban tudták meg. A vonatnak ugyanis fél hét órakor kellett volna megérkeznie, de nem jött. A vasuti szolgálattevő személyzet azt mondotta, hogy késés v n. Pozitív hír csak akkor jött, amidőn kilenc óra tájban megérkeztek a kisegítő vonattal a szerencsétlenül járt vonat utasai. Ekkor már az utasok legnagyobb részének hozzátartozói ott voltak és a pályaudvaron izgalmas jelenetek játszódtak le.

Vizsgálat.

A katasztrófa után úgy a szoboszlói csendőrök, mint az állomásfőnökség rögtön megindította az előzetes vizsgálatot. Debrecenből az ügykezelőség kiküldött vizsgálóbizottsága a törvényszéki küldöttséggel együtt működik. Ma este megérkezett Budapestre a központi igazgatóság vizsgálóbiztosai is.

Eddig annyit állapítottak meg, hogy a szerencsétlenséget hibás váltóállítás okozta. A vizsgálat után Nagy Józsefet és Somogyi Lajost, akik a hibás váltóra ügyeltek fel, a szolgálatról felfüggesztették, a csendőrség pedig előzetes letartóztatásba helyezte őket. A két órön kívül vizsgálat alá került a hajduszoboszlói állomás szolgálattevő hivatalnokai is, mert neki lett volna kötelessége meggyőződni arról, hogy a két váltó: teljesíti-e kötelességét, szolgálatképes állapotban van-e, helyesen van-e állítva a váltó és a személyvonat a szabad vágányra jön-e be.

Bakos Ödön dr. holttestén ma délután két órakor ejtették meg az orvosrendőri és bírói szemlét, valamint a boncolást is. Konstatálták, hogy a halál közvetlen oka hirtelen fulladás volt. Délután négy órakor a szerencsétlenség másik áldozatának, Szegedy kisegítő vonatfékezőnek holttestét vizsgálták meg és megállapították, hogy a halált az egész testre kiterjedő szűdés okozta, mert a feltorló vasuti kocsi a fékezéskor alvó Szegedyt teljesen agyonlapították.

Bakos ügyvéd holttestét ma éjjel Nagylakra szállítják. Szegedyt, aki feleséges és négy gyermeket hagyott hátra, Debrecenbe viszik. A vizsgálat eddig megállapította, hogy a váltó szerkezete hibás volt, egy acélsodrony már régebben megrepedt és általában a váltó már nagyon rossz állapotban volt. Három nap múlva akarták az új vihamos váltókészüléket a forgalomnak átadni. A mozdonyvezető és Nagy főkalauz sebesülései halálosak.

Tabán László vonatvezetőnek és feleségének lábát térdén felül amputálni kellett. Életben maradásukhoz alig van remény. Weinreb szállágsomlyói kereskedő állapota szintén reménytelen, mert nagyfokú agyrázkódást szenvedett.

Bakos dr. családja kétszázhatvan ezer korona hártérítést követel. Az államvasutak kára az elpusztult felszerelésekben körülbelül négyszáz ezer korona.

Vádol a koronatanu

Drámai jelenetek az Eulenburg perben.

— *Aradi Közlöny* távirati értesítése —

Arad, július 7.

Izgató és drámai jelenetekben bővelkedő napja volt ma a súlyos váddal illetett hercegnek. *Ernst*, a starhembergi halász, a maga egyszerű módjával szemébe mondotta az egykor mindenható urnak, hogy igazat kell mondani, mert a földi életben egyiküknek sincs mit keresniök.

Mintha csak a végső ítéletet mondotta volna el.

A mai nap eseményeit a következőkben közöljük:

A tejkereskedő vallomása.

Riedl tejkereskedőnek tegnapi vallomásaról ma a következő részleteket jelentik:

Riedl 48 éves, nős és öt gyermek apja. Elmondotta, hogy mint halász többször csónakázott Eulenburggal, aki akkor gróf volt. Egy ilyen csónakázás alkalmával Eulenburg mesélt neki katonakeréről és kijelentette neki, hogy kész őt egy barátjának, egy testőrtisztnak Boroszlóba beajánlani. (Ez a tiszt *Moltke* Kumó gróf volt.) Ekkor Eulenburg mind szeretetreméltóbb lett és vele nagyon barátságosan beszélt mindenféle bizalmas dolgokról. Ezután elmondta *Riedl* a Leustetten tó melletti jelenetet, ahol a fajtalanság történt. *Riedl* elbeszélte ezután, hogy azóta a herceggel még nyolcszor csónakázott. Mikor katonaként, a gróft Münchenben meglátogatta Ekkor a gróf megmutatta lakását és 10 márkát ajándékozott neki. Később is kapott pénzt a gróftól, de az nem való, hogy ő valaha fenyegette volna Eulenburgot. Összesen mintegy 1500 márkát kapott. Egyszer új uniformisában meglátogatta a gróft Münchenben és annak lakásán még egy más fiatalembert is talált. A gróf neki, miután együtt jól étkeztek, tíz márkát adott, azután eltávozott és egyedül hagyta őt az idegen urral. Ez azután vele úgy viselkedett, mint előbb Eulenburg és szintén adott neki 10 aranyat. Azután többször írt *Riedl* a grófnak, de sem választ, sem pénzt többé nem kapott.

Arra a kérdésre, hogy jött eszébe 24 év után ez az esemény, *Riedl* így felelt:

— Mikor tavaly ősszel Eulenburg herceg arcképét láttam, azonnal felismertem őt és elmeséltem egy ismerősömnek, milyen kalandom volt vele. Midőn később ismeretessé lett, hogy a herceg megesküdött, hogy ő bizonyos dolgokat sohasem követett el, azt mondta nekem egyik ismerősöm, hogy mondjam el élményemet Bernstein igazságügyi tanácsosnak. Erre én mindent elmondiam Bernsteinnak. Mikor ő megtudta, hogy én többszörösen büntetett előéletű vagyok, megkérdezte, vajon igazat mondtam-e. Azután a rendőrségre hívtak tanuvallomás végett.

Nagy felháborodással emlékezett meg ezután *Riedl* arról, hogy miket kellett neki ezóta túrni. Neve mindenütt hírhedt lett, mindenki ujjal mutatott rá és üzlete visszament.

Riedl azt állította, hogy Eulenburg hercegtől legalább 1500 márkát kapott. A herceg kétségbevonta ezt és kijelentette, hogy *Riedl* nem kapott tőle többet, mint legfeljebb 200 márkát. *Riedl* 1882-ben, amikor a herceggel a vallomás tárgyát képező viszonyban állott, több ízben írt a hercegnek, de azóta vele többé nem levelezett. Legutolsó levelét június 18-án írt tette a herceghez. *Riedl* ebben a levélben elmondta a hercegnek szomorú helyzetét és érte-

sítette, hogy kénytelen volt tejkereskedését bezárni, mert miután viselt dolgait a herceggel megtudták, összes bevált elvesztette. *Riedl* a levelét ezzel fejezte be, hogy miután ennek nem is az oka, hanem a herceg, mert a herceg vitte őt bele ezekbe a piszkosságokba, írja meg neki, hogy hajlandó-e őt megfelelő kárpótlásban részesíteni. Ha a herceg nem fog írni neki, vagy más módon nem ad életjelt magáról, ügyvédével fog beszélni.

Eulenburg betegsége.

Eulenburg herceget múlt éjjel a Charité-kórházban olyan aggasztó gyengeséggel roham fogta el, hogy több orvos tanácsát kellett kérni. Az orvosok megvizsgálták a beteget, akinek több morfiumbefecskendezést adtak. A kórházban a herceg állapota nagy izgatottságot keltett. A herceg állapota miatt kétségessé vált, hogy a mai tárgyaláson részt vehet-e?

Ma reggel az a hír terjedt el, hogy a herceget szélütés érte. Ezt a hírt később megcáfolták.

A halász vádjai.

A mai tárgyalási nap a vádlottra nézve a legfontosabb volt, mert ma hallgatták ki *Ernst* Jakab halászt, dacára annak, hogy a tegnapi kihallgatott tanu: *Riedl* még nem fejezte be vallomását. *Ernst* azonban kérte, hogy szívbajára való tekintettel már ma hallgassák ki, mert nem tud tovább várni.

Ernst a müncheni tárgyaláson azt vallotta, hogy a 80-as években gyakran csónakázott Eulenburggal. Eleinte — ugymond — semmi fajtalankodás nem történt és nem is hallott soha ilyesmiről. Hosszu faggatás után azonban kijelentette, hogy vallani akar és elmondotta viszonyát a herceggel.

A mai tárgyaláson vallomása előtt az elnök szívéhez szőő szavakkal figyelmeztette *Riedl*et, hogy kizárólag igazat mondjon. „Gondoljon — ugymond az elnök — gyermekeire és nemrég elhunyt feleségére, gondoljon azonban arra is, hogy mennyi jóéletemben részesült a hercegtől. Mindenre gondoljon, de másrészt ezek által ne hagyja magát befolyásoltatni az igazság kimondásában. Istennel nem lehet tréfolni és a földi bírósággal sem. Ha Münchenben hazugságokat mondott, most mondja meg az igazat.”

Ernst tanu hozzákezdett vallomásához. Igen izgatott, megtört embernek látszott, de vallomását elég nyugodtan adta elő. Teljesen fentartotta müncheni vallomását, azt kibővítette és részletezte. Vallomása után az elnök felszólította, hogy mondja mindezeket a mindenható és mindentudó Istenre a herceg szemébe.

Ernst a herceg felé fordulva így szólt:

— A mindenható és mindentudó Istenre! Fenség! Nem tagadhatja, hogy mi ketten ezt csináltuk! Nem igaz fenség?!

Válasz helyett a herceg, aki haláláspádtan ült székében, kezével az asztalra ütött, úgy, hogy az asztalon levő szódavizes üveg és poharak táncolni kezdtek. Fel akart emelkedni és azt a benyomást keltette, mintha a tanura akart volna ugrani. *Ernst* így szólt erre:

— Fenség! Híába, mégis igaz! Mi úgy is el vagyunk vésve a világ számára!

Nagy izgatottság közepette itt szünetet rendelt az elnök. Amidőn *Ernst* a tereméből kilépett, haláláspádt volt és levegőre kellett vinni, hogy magához térjen. Fél kettőkor folytatták a tárgyalást. Mielőtt azonban a tanuvallomást folytatták volna, jelentkezett *Bernstein* igazságügyi tanácsos és elmondotta, hogy a tegnapi napon, midőn távozott a törvényszéki épületből, esős idő volt. Ekkor elrobogott előtte

egy automobil, melyből egy újságíró kezével hívta őt. Ő beült az automobilba és csak akkor látta, hogy *Riedl* tanu is ott van. A legközelebbi vendéglőnél megállította az automobil és leszállott róla. Ő semmiféle beszélgetésbe nem ereszkedett *Riedl*el és az erről szóló hírek nem felelnek meg a tényállásnak.

Következőjé újból *Ernst* kihallgatása. A tanu részletesen elmondja, hogy mennyi pénzt kapott a hercegtől: egyszer egy 12000 márkás jelzálogkölcson, többször 100 és 500 márkát és még a múlt év végén kapott 2000 márkát kölcson, amit még nem fizetett meg. A herceg ezalatt folytonosan fentartotta azt, hogy a vádlott hazudik. *Ernst* erre a legnagyobb izgatottsággal a herceghez fordul:

— De herceg ur, nekünk már nem használn semmi sem! Az igazság már kitudódott, én már nem csinálhatok másképen!

Az esküdtek közül többen a tanuhoz azt a kérdést intézték, hogy bizonyos-e abban, hogy ugyanez az Eulenburg herceg az, akiről ő beszél. *Ernst* a legnagyobb határozottsággal mondotta:

— A mindenható Istenre esküszöm, hogy a vádlott Eulenburg herceg volt az.

Elmondotta ezután, hogy Münchenben egy udvari tanácsos felkereste őt és arra akart rábírn, hogy nem mondjon semmit a herceg ellen. Maga a herceg azonban őt sohasem akarta befolyásolni. Nem is írt hozzá levelet, hanem ő írt a Harden-pör után levelet a herceghez. Arra a kérdésre, hogy elmondotta-e a fajtalankodásokat annak idején a gyóntató papjának, a vádlott kijelenti, hogy erre nem akar válaszolni. Elmondott ezután jeleneteket a csónakban, uszodában és végre a tanut elbocsátották azzal, hogy továbbra is álljon a bíróság rendelkezésére.

Folytatták ezután *Riedl* kihallgatását. Ez elmondotta többek közt, hogy a herceg neki megengedte, hogyha egyedül voltak, tegeződjenek.

Eulenburg herceget a mai tárgyalás teljesen megtörte, úgy, hogy a kitűzött időnél előbb kellett bezárni a tárgyalást. A mai jelenetek után teljesen kimerülve hagyta el a vádlott a törvényszéki palotát, ahol alighanem már el van döntve Eulenburg herceg sorsa.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Egyenlőség, színmű. Márkus Emília vendégfellépéssel.

Csütörtök: Nászinduló, színmű. Márkus Emília vendégfellépéssel.

Péntek: Boszorkány, dráma. Márkus Emília vendégfellépéssel.

Az operett inségről.

I.

Megrémül a vidéki színpad

És riadót veret:

Ha Bóthby László úgy akarja

Hát nem lesz operett.

A fülbecsuszó dallamok nem

Csuszának vidékre le,

— És Szendrey még sincs zavarban

És nem öszül bele.

„Ha másként nem lesz operettem

Hát van egy ötletem:

— A tisztelt Házat egy szezonra

Idé szerződtem!”

II.

Hol legkékebb az égnék kupja,

Ott van a halott drámaírók klubja.

Az öreg Sekszipr ottan nézi át

A műveiről írott kritikát.

A gázgyári sztrájk.

A munkások csalódása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 7.

A helyre: annyiban változatlan, hogy a munkásoknak még mindig semmi kilátásuk arra, hogy a béke létrejöjjön és ők visszatérjenek a munkába. A gázgyár vezetősége tárgyalásokról hallani sem akar, mert most már meggyőződhetett arról, hogy a sztrájkoló, illetve kizárt munkások közül igen sokan jelentkeztek munkára. A sztrájkantán ma délelőtt 8—900 muakás volt jelen, akik rászánták magukat arra, hogy elmennek a gyárakba. A munkásoknak az a reménye, hogy ez a'kalommal többen munkába állnak, nem teljesült.

A sztrájkról következőket jelenti tudósítónk:

A munkások most jobban bíznak ügyük szerencsés befejezésében, mint eddig, mert úgy értesültek, hogy a katonákat véglegesen visszarendelik a gyárakból. Tény az, hogy a Tisza Kálmán-téri gyárban még csak ma dolgoznak katonák. A 38 adik ezred hatvanayolc embere van munkában. Ezeket ma es ére már visszarendelték, a gyár vezetősége szerint azért, mert már elegendő munkás áll a gyár rendelkezésére. Ma negyvenöt munkást vettek itt fel a régiék közül. A Söröksári-úton lévő gyárban a katonák dolgoznak. Itt a katonák visszarendeléséről nem tudnak, új munkás csak öt jelentkezett.

A Tisza Kálmán téren ma reggel egy Papp Simon nevű munkás megtámadta a munkára jelentkezőket és életveszélyes fenyegetésekkel akarta a gyárból visszatartani. Papp Simont Wolkenberg rendőrfelügyelő elfogatta és beklasztotta a VIII. kerületi kapitányságra, ahol megmotozásakor egy töltött revolvert és nagy vadászkést találtak nála.

A gázgyári sztrájk békés megoldása tárgyában Hadik János gróf belügyi államtitkár és Pető Sándor országgyűlési képviselő hosszabb tanácskozást folytattak, azután felkeresték Boda Dezső főkapitányt és vele egy óra hosszat tárgyaltak. Az volt a terv, hogy a katonákat teljesen visszavonják a gázgyártól és ezzel rákényszerítik a gyár vezetőségét a békés megegyezésre. A főkapitánynyal folytatott tárgyalás után az államtitkár Heltai Ferencel, a gázgyár egyik igazgatójával tanácskozott.

Délután három órakor Jancsó Károly, a világító munkások szövetségének titkára megjelent a munkások sztrájkantáján és kijelentette, hogy a belügyminiszeriumból kapott értesítés szerint a gázgyár a rombolók kivételével az összes munkásokat visszafogadja. Felhívja tehát őket, hogy azonnal jelentkezzenek felvételre.

A munkások erre tömegesen a József- és Ferencvárosi gyárakhoz vonultak, Jancsó pedig a munkásoknak a sztrájkantájáról való távozását bejelentette a rendőrségnek azal, hogy a sztrájk megszűnt.

A gázgyár igazgatósága a jelentkező munkásokat sorban előjegyezte, kijelentette azonban, hogy ragaszkodik eredeti álláspontjához, amely szerint csak olyan számban alkalmazza az előjegyzett munkásokat, amennyiben a már foglaltak és a sztrájkoló munkások száma megengedi. Az egyik igazgató kijelentette, hogy a tömeges jelentkezés egy látszik tévedésen alapul. Pető Sándor ugyanis azt mondotta, hogy a béke kész és a gyár minden munkást visszafogad, kivéve a rombolókat. De a gyár csak hatszáz munkást hajlandó visszafogadni.

Ez a nyilatkozat újabb komplikációkra adott okot és az est folyamán a gyár vezetősége és a munkások között újabb tárgyalások indultak meg.

Késő éjszakai távirat jelenti: A gázgyár sztrájkja ma véget ért. Wekerle miniszterelnök közbelépett és a kapacitálás után az igazgatóság hajlandónak mutatkozott a jelentkező munkásokat felvenni, azonban elhatározta, hogy az időközből felvetteket megtartja s az agitációban vezérszerepet játszókat nem veszi vissza. A régi munkások nagy részét nem is foglalkoztatják, mert megakasztják mutatni, hogy az új munkásokkal is lehet az üzemet fenntartani.

Ragályt terjeszt a közkórház.

A főispán elítélőleg nyilatkozott.

Vizsgálat indul meg.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 7.

A városi közigazgatási bizottság ma délután tartott ülésén egy jelentéktelen, sablonos közigazgatási ügydarabbal kapcsolatban olyan dolgok kerültek napvilágra, amelyeket megdöbbenéssel kell tudomásul vennie a közönségnek, amint hogy a megbotránkozás és felháborodás hangján adott kifejezést véleményének a hallottak felett maga az elnöklő főispán, Károlyi Gyula gróf is.

A lehetőleg leghivatalosabb alakban kellett a közigazgatási bizottságnak tudomást szereznie arról, hogy Arad város közegészsége, a polgárok élete állandóan végzetes veszedelemnek van kitéve. Itt jár közöttünk szakadatlanul a leggonoszabb fertőzés, a maga milliónyi alkalmatosságával s mi kitarjuk lakásunk minden ajtaját és ablakát, hogy szabadon beszálhasson a kór és nyomában a halál.

A főispán nem talált elég kemény szavakat arra, hogy azt a botrányos könnyelműséget, azt a bűnös nemtörődömséget méltóan elítélje, amely lehetővé tette, hogy az aradi közkórház fertőző-beteg osztályáról a ragályos nyavalyák minden neme direkt a polgárok közé hurcolható be. Mert a mai ülésen nyilvánvaló lett, hogy egy cselédleány, akinek testvére a kórház ragályos betege volt, négyszer látogatta meg ott nővérét és maga is megkapta a ragályos betegséget. Vizitelt a kórház fertőző osztályán anélkül, hogy ebben valaki meggátolta volna. Anélkül, hogy dezinficiálták volna, hanem a gazdájának családjához, akik csak akkor tudták meg, hogy milyen veszedelem környékeztet őket, amikor a kórház a cseléd ápolási költségeiért perelte a gazdát a rendőrségen.

A gunda nem füstölt, mert a cseléd azt vallotta kihallgatására alkalmával, hogy ő a fertőző betegséget, (himlővel feküdt a kórházban) a kórházban kapta, ahol négyszer látogatta meg nővérét. A rendőrség, a tanács is elutasították a kórházat keresetével. Felebbzés útján került a mai közigazgatási bizottsági ülés elé.

Kádas Kálmán főjegyző referálta az ügyet s azt javasolta, hogy a bizottság hagyja jóvá a két alósítoku ítéletet s utasítsa el a kórházat követelésével.

Mikor a főjegyző javaslatának indokolása közben elmondotta, hogy a cselédleány vallomása szerint a himlőt a közkórházban kapta el beteg nővérétől, akit négy ízben meglátoga-

tott, Károlyi Gyula gróf főispán félbeszakította az előadót s a következőket mondotta:

— Siralmas állapotok azok, amelyek ebből az ügyből világosságra kerülnek. Botrány az, hogy egy ilyen nagy város egészsége ki van téve olyan eljárásnak, melyet a cselédleány vallomásából megállapíthatunk. Hogy lehet az, hogy az aradi közkórházban meg van engedve a fertőző betegségben szenvedők látogatása? Így behurcolhatják minden családba a ragályos kórokat. Intézkedni kell, hogy ez megszűnjék és ha valakik muasztás terhel, az vegye el súlyos büntetését.

A főispán beszédét emelkedett hangon mondotta el s érezhető volt, hogy a legmélyebb indignációval és megbotránkozással értesült arról az eléggé meg nem rajzolható veszélyről, amely a város polgárságát a kórházban uralkodó állapotok révén érhetik.

A bizottság tagjai helyesléssel járultak hozzá azokhoz a súlyos kijelentésekhez, melyeket Károlyi gróf főispán elmondott.

Kimondotta a közigazgatási bizottság, hogy átirattal értesíti Arad vármegye alispánját arról, hogy az aradi közkórházban, mely a vármegye fennhatósága alatt áll, a fertőző betegek látogatása meg van engedve, figyelmeztetni fogja a város lakosságát fenyegető katasztrófára s felhívja, hogy intézkedjék a türelmetlen állapot megszüntetésére. Az átiratot a városi főorvosi hivatal küldi el.

Az Aradi Közlöny egyik munkatársa Löwinger Miksa doktorral, a közkórház főorvosával folytatott ma beszélgetést ebben az ügyben.

A főorvos, midőn munkatársunk elmondotta neki a közigazgatási bizottság ülésén történeteket, így szólt:

— Persze, hogy a beteglátogatás majdnem megoldhatatlan súlyos problémája az, a mi a baji okozta. Világosan most az esetre nem emlékezem. Körülbelül négy éve történt s az aktákat sem láttam. De nem tartom kizártnak, hogy az ápoló személyzet, a melynek vérébe még nem ment át a ragályos betegség jelentősége, nem tudott ellentállani a rimázkodásnak, fenyegetésnek, a mit sokszor a látogatók a fertőzött betegek osztályain véghoz visznek. A ragályos betegek látogatása tiltva van. Azonban néha két és három óra között veszélyessé válik a helyzet. Még a fővárosban is világ, vajjon joga van-e a hatóságnak teljesen eltiltani a látogatást, vagy kellő dezinfekció mellett megengedhető-e.

Mikor a szőben forgó eset előfordulhatott, akkor annyira tulzsufolt volt a kórház ragályos betegekkel, hogy megtagadtuk a felvételt s a város polgármesterének azt javasoltuk, nyitassa meg a csálai erdőben lévő barakokat. Tehát abszolút nem lehet bizonyosra venni, hogy a cseléd a kórházban kapta meg beteg nővére ágyánál a kanyarót. A kanyaró az a betegség, a mely akkor inkubál, mikor még rejtve van, ha már a kútegek jelentkeztek, akkor veszélytelen.

A közigazgatási bizottság tagjai még az ülés után is felháborodva tárgyalták az ügyet és elismeréssel emlékeztek meg a főispán erőlyes fellépéséről, mely a botrányos állapotnak véget vet.

Miniszteri tanácskozás. A képviselőházban ma az ülés előtt tanácskozásra gyűltek egybe Wekerle Sándor miniszterelnök, Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter, Zichy Aladár gróf a király személye körüli miniszter, továbbá Popovics Sándor, Szeberényi József, Bolgár Ferenc és Hadik János gróf államtitkárok. A konferencián adminisztrációs ügyeket beszéltek meg.

Vasuti szerencsétlenség

a szoboszlói pályaudvaron.

Két halott, tizenhat súlyos sebesült.

Egyik áldozat Bakos Ödön dr. nagylaki ügyvéd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 7.

Ma éjjel tizenkét óra körül nagy vasuti szerencsétlenség történt a hajdusoboszlói állomás közelében. A Debrecenből Budapestre haladó személyvonat a hajdusoboszlói pályaudvar bejáratánál összeütközött egy tehervonattal. Az összeütközés következtében ketten meghaltak és a vonatnak csaknem valamennyi utasa megsebesült, köztük tizenhatan súlyosan. Az egyik halott Bakos Ödön dr. nagylaki ügyvéd. A két vonat hibás váltóállítás miatt oly nagy erővel rohant egymásnak, hogy az összeütközés kikerülhetetlen volt. A pályatest nagy területen megrongálódott, a kocsik egymásra torlódtak és kidöntötték a táviróoszlopokat.

A szerencsétlenségről a következőket jelenti tudósítónk:

A karamból.

Az éjszaka Hajdu Szoboszló állomáson nagy vasuti katasztrófa történt, amely katasztrófának két ember áldozata, tizenegy súlyos sebesültje és számos sebesültje van.

A vonat, melylyel a szerencsétlenség történt, az 1707. számú személyvonat és Budapestre reggel 5 óra 45 perckor kellett volna megérkeznie. De nem érkezett meg, helyette távirat jött, mely a katasztrófát jelenti. A vonat csak kilenc órakor érkezett meg, de egyetlen sebesültet sem hozott magával.

A személyvonatnak Püspök-Ladányból 11 óra 5 perckor kellett volna megérkeznie Hajdu Szoboszlóra; de néhány perccel később. Negyed-tizenkettőkor jelentik a vonatot.

Normális sebességgel rohogott be a vasuti állomásra, de nem arra a vágányra, ahova kellett volna. Alkalmassal hamis váltóállítás következtében (a vizsgálat eddig még nem tudta pontosan megállapítani) azon a sínpáron futott, melyen egy tehervonat vesztegelt.

Az összeütközés elkerülhetetlen volt; és bárha a vonatvezető erősen fékezte az amúgy sem gyorsan haladó vonatot, még sem tudta elejét venni a katasztrófának. Irtózatossá és roppanás hallatszótt, a lokomotív majdnem rá-mászott egy vagonra, több kocsi kislökött és a gőz szivva menekült ki a szelepekből.

Kínos bizonytalanság.

A rettenetes roppanást pillanatnyi csend váltotta föl. De azután csakhamar sikoltás, kiáltás verte föl a csendet. Vasuti alkalmazottak rohantak a kocsikba, hogy meggyőződjenek, nem-e történt baj.

A kupék tömve voltak utasokkal. Sokan aludtak és a recsegés álmukból verte föl őket. Pereme, mindenkinek a menekülés volt az első gondolata. Zúgva kiáltások hallatszóttak:

- Istenkém, csak most segits meg!
- A gyermekemet adják ide!
- Hol a feleségem!
- Jaj, meghalok!

Ezek a kétségbeesett jajgatások igen megnehezítették a mentési munkálatokat, mert nem tudták, hogy kit ért tulajdonképpen baj.

A sötétség sűrű volt és a lámpások csak gyöngén világítottak. Ennél a gyöngé, sárga

fénynél lehetett látni, hogy véres emberek szaladgálnak ide-oda és kétségbeesetten kiáltoznak.

Szomorú való.

Közben telefonáltak Debrecenbe, ahonnan csakhamar megérkezett a mentővonat, orvosokkal és kőtőszerekkel. Bementek az egyes fülkébe. Egy elsőosztályú fülkében halva találták Bakos Dossó dr. nagylaki ügyvédet és földbirtokost. Feje össze volt roncsozva. A másik halott Szegedy fékező, ki a tehervonatot utolsó kocsiján ült. A mellikasa egészen össze volt törve.

Egyenként szedték össze a sebesülteket is. Tizenegyen súlyosan megsebesültek. Ezek között hat asszony és két leány van. Valamennyit a debreceni kórházba szállították. Mind egyiknek az állapota olyan, hogy komoly aggodalomra ad okot. Ezenkívül igen sokan könnyen megsebesültek. Majdnem mindegyik utas szenvedett valamilyen sérülést.

A rémület leirhatalan volt. A vasuti alkalmazottak mindent megtettek, hogy lecsillapítsák a közönséget.

A vizsgálat szigorúan folyik; még eddig nem tudták megállapítani, hogy kit terhel a felelősség.

Az első hír.

Egy másik tudósítás a következőket mondja:

A keleti pályaudvarra 5 óra 45 perckor kellett volna bejönnie az 1707-es számú személyvonatnak, de nem érkezett meg. Hét órakor a Szegeden tartózkodó határrendőrségi kapitány megkérdezte a budapesti főkapitányságtól, tud-e valamit a szerencsétlenségről. A keleti pályaudvar főnöke, Lachnits ekkor hivatalos értesítést még nem kapott a szerencsétlenségről, mely pedig éjjel előtt történt. Csak délután 9 órakor érkezett be az 1707-es számú vonat a pótmozdonyonnyal, az utasok azután elmondották, hogy mi történt.

Éjjel egynegyed tizenkét órakor rohogott be az 1707-es számú személyvonat a hajdusoboszlói állomásra. Az állomáson vesztegelt az 1758-as számú tehervonat, amelynek a személyvonat, állítólag hamis váltóállítás következtében nekiment.

A katasztrófa szemtanúi.

A vasuton lévő utasok közül Bodnár László, Bárdos Ferdinánd és Csucsai Pál szemárnémeti lakosok a következőket mondták el:

— Aludtunk, amikor a hajdusoboszlói állomásra beérkeztünk. A személyvonat teljes gyorsasággal ment. Egyszerre őrületes robajra, lökésekre ébredtünk, a világítás az összes kocsikban elhalt, az ablakok csörömpölve hulltak ki, a podgyászdarabok az utasok fejére estek, a kocsik egymásra tornyosultak.

Jajveszaki és segítségért kiáltás, ordítás hangzott mindenfelől.

Később tudtuk meg, hogy karamból történt. Csaknem mindenki megsérült. Két halott van. Bakos Ödön dr. nagylaki ügyvéd és föld-

birtokos az egyik és egy Szegedy Ferenc, nevű fékező, aki az 1758-as tehervonaton teljesített szolgálatot.

Súlyosan tizenhat ember sérült meg, ezek között két asszony és két leány. A súlyos sérültek között van az 1707-es gépész, aki orrán, arcán, a fűtő, aki nyakán, a vonatvezető, aki nyakán és arcán sérült meg, a vonatfékezőnek a mellikasa tört be.

Könnyű sérülést csaknem minden utas és az egész vonatot kísérő személyzet szenvedett.

Anyagiakban nagy kár van. A sebesültekért Debrecenből különvonat ment és miután első segélyben részesítették őket, a különvonaton Debrecenbe szállították. A pályaudvarokra hivatalos jelentés mindeddig nem érkezett.

Mit tud Debrecen.

Debrecenből táviratoznak: Debrecen és Hajdusoboszló állomások között nagy vasuti szerencsétlenség történt. Éjjel előtt egy személyvonat összeütközött egy tehervonattal, mely alkalommal haláleset is fordult elő és számosan megsebesültek. Debrecenből külön vonat ment mentőkkel, hogy a szerencsétlenségnek segédkezet nyújtsanak. A telefonösszeköttetés a vihar következtében meg van rongálva.

Egy későbbi távirat jelenti Debrecenből: A vonatösszeütközés nagy erővel történt, ugyanarra, hogy a pályatest teljesen fel van szaggatva. A vonat kocsijai egymásra torlódtak és a telefonoszlopokat kidöntötték. A telefonösszeköttetés Budapesttel az oszlopok megsemmisülése következtében megvan szakítva. Reggel félnégy órakor külön vonaton érkeztek meg a debreceni mentők, kik teherkocsikba helyezték el a sebesülteket, kik közül kilenc életveszélyesen sebesült meg. Bakos Ödön dr. nagylaki ügyvéd egy első osztályú kocsiban egymaga ült, amelynek roncsai közül hirtelen ki holttestét. Szegedy Ferenc, a tehervonat fékezője meghalt. A súlyosan sebesültek nagy részben a III. osztályú kocsik utasai. A sebesültek közül a következőknek állapították meg személyazonosságukat: Bauer Géza (Ujvidék), Kovács Antal és leánya (Debrecen), Nagy Dániel fékező, Faragó Sándor főkaleur, a személyvonat mozdonyvezetője: Egy József, a fűtője: Ferenczy György. A súlyosan sebesültek száma 16, kiket a kórházba szállítottak. Az összeütközés hibás váltóállítás következtében történt. A személyvonat száma 1707, a tehervonaté 1758. A vizsgálatot megindították és a pályafelügyelőség nyomban fellüggesztették.

Hivatalos hang.

A Máv. Igazgatóságától vont értesítés szerint a budapest—kőrösmezői vonalon közlekedő 1707. számú személyvonat hétfőn, a hó 6-án éjjel 11 óra 6 perckor Hajdusoboszló állomáson az 1758. számú vonattal összeütközött. Az összeütközés folytán az utasok közül Bakos Ödön dr. nagylaki ügyvéd, a vasuti személyzet köréből pedig Szegedy Ferenc vonatfékező meghalt. Súlyosan sérültek az utasok közül Lavota Emilné Máv. mozdonyvezető neje, Csiban Máv. mozdonyvezető, ennek neje és Olga nevű 8 éves leánya, Kovács Antal és leánya, Meisner Soma, Péntek Gábor debreceni lakosok, Bánrévy Géza ujvidéki és Weinreb Mayer szilágysomlyói lakosok. A vonatszemélyzet közül súlyosan sérültek Csuka Lajos debreceni mozdonyvezető és Pap József vonatfékező, jegyvizsgáló. Könnyen sérültek az utasok közül: Rosenberg Zsigmond nagykárolyi lakos, a vonatszemélyzet köréből pedig: Egy József debreceni mozdonyvezető, Ferenczy György debreceni fűtő, továbbá Faragó Sándor és Nagy

ségesen teljesítette a Petőfi társaság kérését s erről most hivatalos leiratban értesítette a Társaság elnökségét. A tanács — ugymond a leirat — a halhatatlan nagy költő emléke iránti kegyelele jeléül készséggel hajlandó a Petőfi Társaságot nemcsak törekvésében támogatni s ugyanazért a kerepesi temetőben az a-5-4-41 számú sírhelyen eltemetett *Petrovics István* és neje, a 26-10-22 számú sírhelyen eltemetett *Szendrey Julla* és a 25-17-14 számú sírhelyen eltemetett *Petőfi Zoltán* földi maradványainak közös sírhely alá való áthelyezését megengedni és a hamvak elhelyezésére a kerepesi temetőben az 1/17. sírhely-táblában a baloldali sírboltokkal szemben levő kettős *sarok-díszsírhelyet* bocsátja a *Petőfi Társaság* rendelkezésére, ama kívánságot kifejezésre melletti, hogy a kettős sírhely egyik részében egy koporsóban *Petőfi Sándor* sejt, a másik részében pedig, ugyancsak egy koporsóban *Petőfi* volt neje és *Zoltán fia* földi maradványai helyetlenségnek el és a kettős sírhely fölé méltó síremlék állíttassék. A *Petőfi-Társaság* elnöksége köszönő iratot intézett a tanácshoz.

— **Aradvármegye rendkívüli közgyűlése.** Aradvármegye törvényhatósági bizottsága július 16-án délelőtti rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlésre kiküldött tárgyak között nevezetesebbek ezek: A *Muraközy József*-alaptörvényből a m. kir. honvéddadapródiakolánál létesített alaptörvényi hely betöltése; az országos köz. törvényszéki bizottság átirata a községi és egyéb helynevek törvényszéki munkálatainak előkészítése tárgyában; szabályrendelet alkotása a gazdasági cselekedetekről; Kiszén község határozata istálló és melléképületek építése; M.-Pécska község határozata állami gazdasági ismétlő iskola létesítése; a vármegye alispánjának előterjesztése a sikulai Köröshíd építési szerződésének jóváhagyása; a pénzügyi szakosztály és kórházi bizottság előterjesztése a törvényhatóság 1909. évi tűzifa, papír és frószter, illetőleg a vármegyei kórház 1909. évi különböző élelmiszer és anyagszükségletének biztosítása tárgyában.

— Egy osztrák miniszter lemondása *Beck*-ből táviratozzák: *Prade* német nemzetiségi miniszter ma benyújtotta lemondását. *Beck* miniszterelnök ezt az alkalmat arra fogja felhasználni, hogy kibékítse a csehországi német képviselőket, felajánlva pártjuknak *Prade* állását.

— **Than Károly temetése.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: *Than Károlynak*, az egyetem elhunyt nagyhírű tudósának temetése ma délután ment végbe az Akadémia előcsarnokában. A temetésen jelen volt *Apponyi Albert* gróf vallás és közoktatásügyi miniszter, *Berzeviczy Albert*, az Akadémia elnöke és a tudomány minden ágának számos kitűnősége. A gyászszertartás után *Berzeviczy Albert* mondott megható bucsubeszédet.

— **Halálozás.** Súlyos gyász érte *Rajku Sándort*, az aradi *Viktoria tisztelet* és *hítelintézet* vezértitkárát; édesatyja, *Rajku Mihály* aradi főbírókora tegnap, hetvennégy éves korában meghalt. Az elhunyt Aradon nem csupán a románok között, de a társadalom egyéb rétegeiben is általános tisztelet között állott. A *Viktoria* hírlapintézet részéről, amelynek alapítói közé tartozott, úgy az igazgatóság, mint a tiszti viselői kar, koszorút helyezett az érdemes öreg polgár ravatalára.

— **A gyilkos házaspár.** A budai fény utcai gyilkosság ügyében most már végleg bebizonyosodott, hogy *Hajnal Antal* nyugalmazott főkapitány lakásadói, *Kostyán Antal* és felesége gyilkolták meg. *Hajnal* ugyanis 3000 forintot volt biztosítva és ezt halála esetére a *Kostyán-*

pár gyermekkel kapták volna. *Kostyánéknak* egyik lakótársa nemrégiben halt meg és akkor ennek hozzátartozói orvosi bizonyítvány alapján már mindjárt másnap felvették a biztosítási összeget. Ennek az esetnek tanúi voltak *Kostyánék* és úgy látszik, ez üthetett szegyet fejükbe, mert mikor *Hajnal* meghalt, ők is hívtak egy orvost, hogy az állítsa ki egy orvosi bizonyítványt, amelynek segítségével ők a biztosítási összeget felvegyék. Az orvos azonban, miután látta, hogy *Hajnal* nem természetes halállal halt ki, megtagadta a bizonyítvány kiadását. Ez a tény is világos bizonyítéka a házaspár bűnösségének.

— **Verekedő honvédtisztek.** *Besztercebányáról* három honvédtiszt és egy bádógossegéd véres verekezéséről küldött hírt tudósítónk. A városban lévő Szász-féle kávéházban mulatott vasárnapra virradó éjjel egy honvéddadnagy két tiszthelyettesével. Később csatlakozott hozzájuk egy százados is, aki a polgári ruhájából jött és a cigányt is magával hozta. Hogy, hogy nem, a mulató tisztek asztalához telepedett egy bádógossegéd. A tisztek mindenképpen elakarták onnan küldeni, de mivel parancsoló hangon beszéltek, a bádógossegéd nem ment el. A százados erre kislépett a főterre és a posztion álló rendőrhöz fordult s sajnósan követelte, hogy kísérje be a bádógossegédet. A rendőr nem találta okot a bekísérésre s nem is tette meg. Mialatt a százados a placédon a rendőrrel vitalkozott, a hadnagy és a tiszthelyettesek át nyalábolták a bádógossegédet és néhány üt leg kíséretében kitérték a főterre. A bádógossegéd egyenesen a rendőrhöz sietett és fölháborodva panaszolta el, hogy mi történt vele. Alig kezdett azonban beszélni, a honvéddadnagy, a ki utána jött, hátulról kardjával úgy fejbe vágta, hogy a vér elborította a fejét. A rendőr erre megkapta a hadnagy kardját és a pengét úgy begörbítette, hogy nem lehetett vele vágni. A bádógossegéd a közeli szálló udvarára menekült, a honnan csakhamar egy roletta-húzóval tért vissza és olyat vágott a honvéddadnagra, hogy az alig tudott a kávéháza bejáratához. Erre az a százados és a tiszthelyettesek is kardot rántottak, de a ribillióra odaérkezett rendőrök a bádógossegédet közrefogták és bevitték az őrszobára, ahol sebeit bekötötték. A katonai hatóság nyomban megindította a vizsgálatot.

— **Örjengő katona.** *Szatmárról* táviratozzák: *Erdős Juon* közkatona, aki ma reggel a löporraktárnál volt őrségen, hirtelen megőrült. Először töltéssel lövöldözni kezdett és többször az őrség felé lőtt. Attól féltek, hogy felrobbantja a löporraktárt. Szerencsére azonban nem lett komolyabb baj és a lövések senkiben sem tettek kárt. *Erdőst* nagynehezen megfékesték, lefogták és az örültek házába vitték.

— **Orvítamadás egy főmérnök ellen.** *Érsekújvárról* táviratozzák: *Remenyik Károly* salgótarjáni főmérnököt ma *Kraoun János* bányamester orozva megöltte. A főmérnök seba igen súlyos és gyógyítás végett felszállították egy budapesti szanatóriumba. A gyilkosság *Handlova* nyitramegyei községben történt, a részvénytársaság szénbányatelepén. A bányamester tettét boszúból követte el. Ma délelőtti *Remenyiket* a Grünwald-szanatóriumban megoperálták.

— **Tífuszjárvány.** *Máramarosszéletről* táviratozzák: *Uffalussy Géza*, a megyeház várna gya tífuszban meghalt. A kórházban még két olyan súlyos betegét ápolnak, akik szintén a megyeházban kapták meg a tífuszt.

— **Megszökött kávé.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Mayer Benedek*, a Zöld koszoru szálló és a Baross-téren lévő Magyarországi kávéház tulajdonosa ma megszökött. A rendőrségnél egy csomó feljelentést tettek ellene hitelről csalás és óvadéksikkasztás miatt. A kár eddig már több ezer korona. Üslete elintéző jól ment, de később szállódája és kávéháza is hanyatlott. Ekkor placérok őt és kaszárnyáitól

óvadékokat vett. Egyik pincérének visszatartotta 1500 koronás óvadékát. A rendőrségnek levelet írt, hogy öngyilkossá lesz. Hasonló levelet írt egy fővárosi ügyvédnek is, de azt hiszik, hogy ezt csak félrevezetés céljából tette. Kiadták ellene a köröző levelet.

— **Artisták veszedelme.** Az artisták jól fizetett, de veszedelmes foglalkozást űznek. Az életük, testi épségük állandó veszedelemben kell, hogy legyen, mert a közönségnek a legveszedelmesebb produkciók tesznek legjobban. Az artisták tuillitálják egymást a legvakmerőbb mulatónyokkal és csoda, hogy olyan kevés baleset, szerencsétlenség történik. Tegnap este előadás közben egymásután két baleset történt a *Beketw* cirkuszban. A *Mariani*-testvérek renebohócok hegedülve végeztek halálugrásaikat, a mikor a fiatalabb bohóc, *Mariani Hugó*, jobbkarjára esett és azt könyökben elverte. A fiatal emberben volt annyi lélek, hogy jajszó nélkül ment ki a köröndből. A közönségnek csak kis része tudta, hogy baleset történt. A cirkuszban felügyeletet tartó mentők részt vettek az első segélyben és a Róth féle szanatóriumba szállították. Félórával később másik baleset történt. *Fontana Cézár* műlovar amikor a száguldo lóra akart felugrani, tulugrott rajta és a körönd korlátjára esett fejétőre. Ez a baleset nagyobb felűnést keltett az előbbinél, mert a műlovar felesége, egy orosz hercegnő aki a produkciót végig nézte, hangos sikolyjal eszméletlenül összerogyott. *Fontana Cézár* kitámolygott és kint ő is eszméletét veszítette. A mentők segítették rajta és feleségén.

— **Magyar művészek Angliában.** A *Lónyay Elemér* gróf elnöksége alatt álló londoni magyar egyület (Society) meghívására egy kis művészársaság indul Londonba a hó 18-án, hogy az egyület által a hó 21-én a magyar kiállítás területén rendezendő nagy hangversenyen részt vegyen. A kiránduló társaságba csatlakoztak: *Pálmai Ika*, *Márkus Emília*, *Török Irma*, *Sármay Imre*, *Király Ernő* (a Király Színház új tagja) és *Márthon Géza* karmester. A művészeket *Sármay Imre* vezeti és Londonban élő hazánkfiak, *Felbermann Lajos* fogadja. Az igazi művészi celt szolgáló kirándulást a kultuszminiszter erkölcsi és anyagi támogatásban részesíti.

— **Az öreg szolga halála.** Tegnap délután, 67 éves korában meghalt Budapesten a székesfővárosi hatóságának egyik legrégibb szolgája: *Fadgyas Adolf* ajtónálló. Először 42 évvel lépett a főváros szolgálatába s szívvel lélekkel csüggött az ő egyszorú, de mégsem egészen fontosság nélküli való bivatásán. Mert nem csekély dolog volt az, hogy jóformán tőle függött, ki mehet be a polgármesterhez. Az öreg *Fadgyas* végig szolgálta *Rottenbiller Lipót*, *Szentkirályi Mór*, *Gampel* (György) a ajós, *Kamermayer Károly*, *Márkus József* polgármestert és jó ideig szolgált *Bárczy István* polgármester előszobájában is. A jó öreg mindenki szeretete az előszeren és tiszteséges magaviseletéért. Napyon örült, különösen az utóbbi időkben, ha olyan emberrel került össze, aki szívesen meghallgatta a régi időkbeli való emlékezéseit; mert *Fadgyas* bácsi valódi és élő krónikája volt a városának hajdanában történeteknek és valóban sok érdekes, jellemző prófétát tudott elbeszélni az egykori szolgák életéből. Most már nyugszik az öreg szolga, akivel a városának mindmáig megkülönböztetett figyelemmel bánt, mert ezt fővén kiérdemelte a jószágával, becsületességével és mindenkori való megbízhatóságával. A temetése holnap, csütörtökön délután fél négy órákor lesz a Kerepesi úti temető halottas házából.

— **A miniszterbuktató Zepelin.** *Zepelin* gróf nemcsak a tudományban, hanem a politikában is lefordulást csinál. Most pláne részleges kormányválságnak lett okozója a merész léghajós. Elnem porosz hadügyminiszternek kell elhagynia miatta a kényelmes básonyszéket. Elnem néhány nappal ezelőtt a bádoni tóhoz ment, hogy jelen legyen *Zepelin* felszállásánál, de közben összeesett a gróffal és

váratlanul elutasított. A „Morgenpost“ teljesen hiteles forrásból azt jelenti, hogy Einem hadügyminiszter, aki a miatt ellentétbe jutott a császárral felfogásával, már legközelebb beadja lemondását. Hír szerint erre céloz Zepelin grófhoz intézett táviratában Vilmos császár is, mikor ezt írja: „Miként eddig, úgy a jövőben is pafszommal fogom Önt megvédelmezni.“

— Tombola rendezők figyelmébe. Párisból írják: A francia léghajósok nem panaszkodhatnak a sportvilág közönyössége miatt. A legújabb díj, melyet egy *Deutsch* nevű sportsman oly léghajósának ad, aki bármely helyen husz kilométert tesz meg repülőgéppel, egy nagy földbirtok a Beau Séjour-park mellett Versailles és Corbell között. A három ezer négyszögletes birtok 30 000 frankot ér. A díjra legnagyobb kilátása Bleriotnak van, ki repülőgéppel már eddig is nagy utakat tett meg. Most már tudják az aradi vendéglősök, hogy legközelebb mivel kell egymást lefőzniük.

— Tűz Pankotán. Levelezőnk írja: Márkstein Károly pankotai kádár háza hétfő reggel eddig ismeretlen okból kigyulladt és rövid idő alatt teljesen leégett. A szél miatt nagy letelemben volt a község, de a tűzoltói kar fáradságos, önfeláldozó nagy munkával megátolta a tűz továbbterjedését a nagy lángtenger tözsomszedságában, alig 1 méter távolságban levő zsindelyes tetővel bíró pilinkafőző épületet megmentette, noha az épület többször tüzet fogott. A kár mintegy 2500—3000 korona biztosítás révén egy része megtérül.

— Halálos fűrés. *Ujvidékről* táviratosszák: *Vécsey* Zoltán törvényszéki bíró fia ma délután a Dunában fűrés. Egyszerre elragadta magát az ár és a szerencsétlen fiú megfulladt. Holttestét kifogták.

— Halálos pisztolypárbaj. Pétervárról jelentik, hogy a város környékén tegnap *Manteufel* gróf testőrkapitány és *Juszupov* herceg egyetemi hallgató között párbaj volt, amelynél a kapitány a fiatal herceget agyonlőtte. A párbaj oka egy arisztokrata nő volt, aki *Juszupov* herceget kegyében részesítette. A *Juszupov* család a leggazdagabbak egyike Oroszországban. — Egy mási pétervári távirat szerint *Manteufel* gróf néhány héttel ezelőtt feleségül vett egy orosz grófnőt, de csakhamar rájött arra, hogy a grófnő nemcsak férjhezmenetel előtt, hanem még a nászúton is szerelmi viszonyt folytatott *Juszupov* herceggel.

— A klubélet csendjéből című múlt hó elején megjelent cikkünkre vonatkozólag *Kulcsár* Géza aradi főszáligazgatósági számellenőr kijelenti, hogy az ott megírt eset *Kulcsár* István pénzügyigazgatósági számellenőrrel és nem vele történt.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Welszál Aradon. 191.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Uj-Arad, július 7.

Nem mondhatni, hogy az időjárás az aratási munkálatok teljesítésére kedvező, amennyiben megfigyelhető meleg van; üdvös lenne, ha egy kissé lehűlné a levegő.

A termésről a kilátások még mindig bizonytalanok. Majd a próbacséplés után többet fogunk tudni.

A mai piacon roppant csekély hozatal volt, a nép az aratási munkálatokkal van elfoglalva.

A mai piacon elkelt:

Buza 11 20—40

Tengeri 6 80—7

Névtelen jegyzés:

Rozs 9 70—80

Zab 7 70—80

Árpa 6 60—70

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 7.

20 ezer mm. tartott. Amerika 1 1/4-el magasabb.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza októberre	11.19—11.20	11.18—11.19
Zab októberre	8.51—8.52	8.47—8.48
Rozs októberre	9.35—9.36	9.29—9.30
Tengeri májusra	7.17—7.18	7.14—7.15
Tengeri júliusra	7.21—7.22	7.18—7.19

Zárul 5 órakor:

Utótszde államvasut 694.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Július 7. —

Magyar elsőrendű. Orosz nehé: páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; Hatal nehé: páronként 350 kilogrammon felül súlyban 127—129 fillérig; Hatal közép páronként 351—350 kilogrammig terjedő súlyban 129—131 fillérig; könnyű páronként 350 kilogrammig terjedő súlyban 133—137 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 300 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertésleltétel: Július hó 3 napján volt készlet 38 595 darab, július 5. napján felhajtott 685 darab, július 6. napján elszállított 175 darab, július 6. napjára maradt készleten 39 105 darab. A hízott sertés átlag árszáma: kissé kellemesebb.

IDEGENEK ARADON.

— Július 7. —

Központi szálloda. Knecht H. igazgató Budapest. — Rothauer I. Lipót utazó Budapest. — Liszky Zoltán utazó Budapest. — Örv. Arányi Ferencné magánzó Lugos. — Vador Gyula máv. ellenőr Kolozsvár. — Semmel József utazó Budapest. — Hevesy Károly dr. kir. albiró Miskolc. — Semkulean Bernát kereskedő Borosbény.

Fehér Kereszt szálloda Schneider Imre utazó Budapest. — Szász Ede utazó Bécs. — Bienenstock Gyula utazó Budapest. — Savics József utazó Budapest. — Sebestyén Kálmán utazó Budapest. — Tarján Emil kereskedő Budapest. — Trágán Sándor utazó Pécs. — Fülöp Gy. Géza ügyvéd Borosjenő. — Schwarz Mihály utazó Budapest.

Vass szálloda Kasza György utazó Budapest. — Nagy János utazó Temesvár. — Markovits Emil utazó Bécs. — Veszelszky István kereskedő Budapest. — Dénes Gyula utazó Budapest. — Klein Samu utazó Budapest. — Seffer László főgimnáziumi tanár Békéscsaba. — Illés Albert kereskedő neje Menyháza. — Fodor József utazó Budapest.

Pannonia-szálloda. Miok Pál jegyző Csebe. — Horváth Gyula mészáros Kunágota. — Szöllös József kereskedő Budapest. — Kirilla Axentia lelkész neje Silingia.

NYÁRI SZINHÁZ.

Szerda, 1908. évi július hó 8-án:

Márkus Emilia, a budapesti Nemzeti Színház művésznőjének vendégfelléptével:

Az egyenlőség.

Fantázia 4 felvonásban. Írta: Barrie. Fordította: Fáy J. B.

SZEMÉLYEK:

Lord Loam	Várnai Jenő.	Mr. Orichton	Keszler Ede.
Lady Mary	Márkus B.	Brockhurstné	Benkőné.
Catherine	Zalai Margit.	Brockhurst	Mártony R.
Lady Agatha	Harmath J.	Rolleston	Ujj Kálmán.
Ernest Woolley	Delli Lajos.	Bliza	Kőrösy J.
John Treherne	Faludi K.	Apró Inas	Benkő Józsi.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadkától mellett.)

Műsor 1908. július hó 8-án, szerdán:

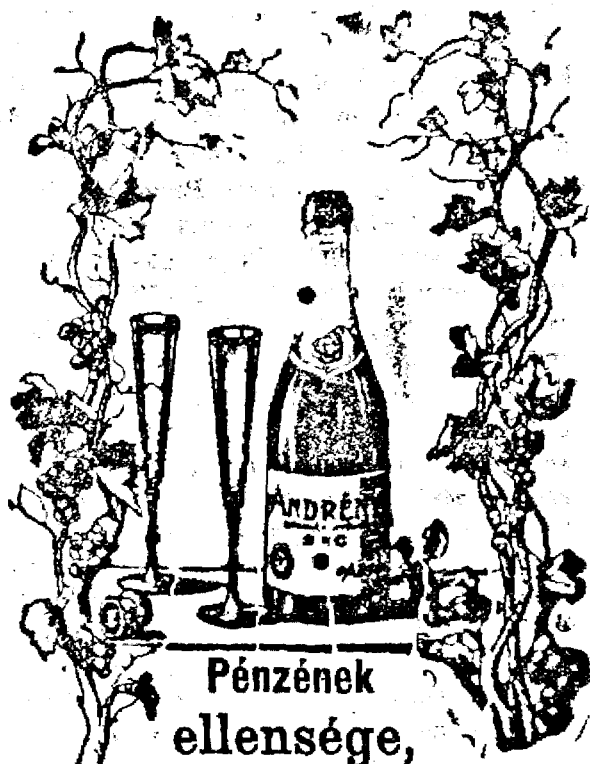
1. O és Uj-Róma. Természeti felvétel. — 2. A munkás ember szíve. Kép az életből merítve. — 3. Pozsgós kut. Bohózat. — 4. Jó tettetért jót várj. Dráma. — 5. Rejtélyes halott. Kacagató. — 6. Egy marokkói szerelme. Szerelmi történet. — 7. Menjünk a varrónőhöz. Humoros. — 8. Az utasítás. Szenzációs életkép. Minden előadás alatt katonaszene játékok. — Csakrészde.

Előadások: Este 7 óráig 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

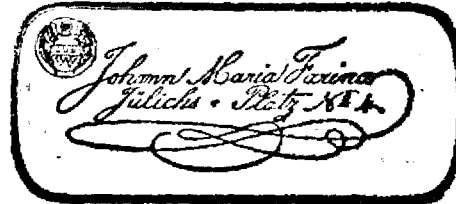
NYILTTER.

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

Az én valódi kölni vizem

destillálva, a feltaláló, az én ösön. eredeti receptje után, az egész világon az itt látható hatóságilag bejelentett árujelzéssel ismeret: s.

Johann Maria Farina, Jülichplatz 4. Köln a. Rh.

ssabadalmazott szállítója az osztrák császárnak és magyar királynak, valamint a legtöbb osztrák és királyi udvaroknak. Csakis eredeti csomagolásban kapható a szakszerű üzletekben. 5947

Arad. szab. kir. város rendőrkapitányi hivatalától.

1532—1908. khzs.

Hirdetmény.

Közhirre tetetik, hogy Aradon 1908. június hó 19-ik napján fel fogott egy darab fehérszörű tehén mint gazdátlan jószág folyó évi július hó 17-én d. e. 8 órakor az óvártéri állatvásártéren tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzért eladatni fog. Arad, 1908. évi július hó 8-án.

Rendőrkapitányság.

Építetők szives figyelmébe.

Lenkey Antal

építési vállalkozó

Arad, Edelsbacher-u. 6/a.

Az építés terén elfogad a szakmába vágó tervek, a mai kornak megfelelő bármely stíl szerinti készítését. Elvállalok mindennemű kisebb és nagyobb földszintes lakházak, gazdasági épületek, községi templomok újabb felépítését, ugyancsak mindennemű cementburkoló munkák készítését, régi épületek átalakítását és kisebb nagyobb javításokat stb., a melyek készítéséért lehetőleg legolcsóbban számíttatok Szakszerű munkáért jótállás vállalattal.

A t. közönség becses pártfogását kérve maradtam

kiváló tisztelettel

Lenkey Antal,

2877

kép. kőművesmester.

S ma hirtelen az asztalára vágott
S vállon ragadja a szelíd Madáchot.
„Olvasta kartárs ur a hírt? No végre
Nem adnak operettet a vidékre!
Ebből reánk szebb, n! jövő tekint,
Ujra dívatba jöhetünk megint!”

R.

* Márkus Emilia vendégjátéka. Holnap este lép fel először a színházban Márkus Emilia, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésznője. A vendég Barrie világhírű fantasztikus vígjátékának, az *Egyenlőség*-nek fő női szerepét: Miss Maryt játssza. Ezzel az alakításával óriási sikert aratott a Nemzeti Színházban. Második fellépése csütörtökre, a *Nászinduló* című színműben lesz.

Letartóztatott urinők.

Takács Zoltán pénzei miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 7.

Szenzációs letartóztatás történt tegnap Szentesen. Vay Gizella tanítónő, továbbá az édesanyját, özvegy Vay Alajosné és nagynőjét, aki szintén együtt lakik velük: özv. Korda Imrénét, pénzhamisítás gyanúja miatt letartóztatták és csendőri fedezettel Budapestre vitték. Ártatlanságuk azonban kiderült s a megburtolt, szerencsétlen urinőket szabadon bocsátották.

A szentesi katolikus egyház elmei népiszkolájának egyik legkiválóbb tanítónője Vay Gizella. A tanítónő Kunszentmártonból került Szentésre, az öngyilkossá lett Farkas Gizella örökébe s itt lakott azóta békességben özvegy édesanyjával és nagynőjével. Az egész város tisztelte és becsülte a szorgalmas tanítónőt s a gyermekek rajongással csüngtek rajta.

Évek előtt, a Takács Zoltán-féle pénzhamisítási bűnpör idején, melynek szálai Szentésre is elnyúltak, az történt, hogy Vay Gizella édesanyját, Vay Alajost is terhelte a pénzhamisítókval való cimboraság gyanúja. El is fogták s a szerencsétlen ember a fogházban öngyilkos lett. Hát ezért most tisztességes állásban levő leányának, özvegyének és anyósának kellett kálváriát járni. A gyanu azóta talán állandóan ott settenkedett a nyomokban s elég volt egy esetleg haragosuk által az igazság embereinek kezébe ellenük eljuttatott feljelentés ahhoz, hogy Szentesen vadidegenből csendőrök jelenjenek meg s a három védtelen nőt elfogva, szuronyfedezettel elkísérjék.

Maga a három nő előállítását a lehető legkíméletlenebb módon, éjjel történt, valószínűleg a feltűnés elkerülése végett; elszállításuk pedig Budapest felé a hajnalban Csongrádra induló vonattal. Kedden reggel érkezett Szentésre az elfogatást eszközölő két csendőr, akik aznap éjjel 10 órakor tettek küldetésük céljáról jelentést a kapitányságon és ugyancsak éjjel 11—12 óra között eszközölték a már nyugalomra tért nők letartóztatását. A feljelentés folytán az volt ellenük a vád, hogy a Takács Zoltán-féle pénzhamisítás esetéből még mindig rejtegetnek nagyobb mennyiségű hamis bankót. Hogy ez a vád igaztalan volt, kitűnik abból, hogy a tanítónőt nyomában, kihallgatása után, édesanyját és nagynőjét pedig másnap szabadon bocsátották.

Andrényi Károly

kétszáz ezer koronás alapítványa.

Az aradi gyermekkórház felépül. Gyoroki Andrényi Károly ma délután kétszáz ezer koronás alapítványt tett. Károlyi Gyula gróf főispán kezeihez juttatta el a kórház-építés céljaira szánt összeget, melylyel elhunyt elsőszülött fiának örök emléket emel.

„A szülői szív fájdalmának enyhítésére“

Beteg gyermekek gyógyítása valláskülönbség nélkül.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 7.

A mai napon egy nagylelkű adományozás hatalmas lépéssel vitte előbbre az Aradon létesítendő gyermekkórház ügyét. Gyoroki Andrényi Károly nagykereskedő, akinek áldozatkészsége és bőkezősége úgy kulturális, mint humánus téren már számos alkalommal megnyilvánult, ma kétszáz ezer koronás alapítványt tett egy Aradon felállítandó gyermekkórház céljaira.

A nábobai alapítvány, amely lehetővé teszi, hogy a kórház a legrövidebb időn belül felépüljön és rendeltetésének átadható legyen, az adományzó egy kedves halottja nevének állít maradandó emléket. Az alapítvány ugyanis „gyoroki Andrényi Károly alapítványa elhalt Károly fia emlékére” nevet visel. A kétszáz ezer koronát Ottenberg Tivadar, az aradi első takarékpénztár vezérigazgatója ma délután az alapító megbízásából egy takarékpénztári betétkönyv alakjában Károlyi Gyula gróf főispánnak adta át az alább közölt levéllel együtt. A főispán a városi közigazgatási bizottság délutáni ülésén bejelentette a nemesszívű adományt, amelyet a bizottság tagjai viharos éljenzéssel vettek tudomásul.

Arra nézve, hogy a létesítendő gyermekkórház a város tulajdonát képezze-e és a kórház kezelése az aradi Fehér Kereszt egyet gondjaira bízassék-e, Andrényi még nem nyilatkozott. Az egyesület kórházi bizottsága a jövő héten ülést tart, amelyen az alapító intenciói szerint foglalkozni a kórház felépítése ügyében megállapodni.

Ma délután három órakor Ottenberg Tivadar, az aradi első takarékpénztár vezérigazgatója felkereste Károlyi Gyula gróf főispánt vármegyeházi lakásán és bejelentette neki, hogy Andrényi Károly nagykereskedő az Aradon felépítendő gyermekkórház javára egy kétszáz ezer koronás alapítványt tett. Egyidejűleg átnyújtotta neki az alapítónak a főispánhoz intézett levelét, amely egész terjedelmében így hangzik:

Méltóságos Főispán Ur!

Istenben boldogult Károly fiam elhalálózása alkalmával elhatároztam, hogy nevét és emlékét az idők végtelenségére megörökíteni fogom.

Szeretett gyermekem emléke az én szívemben örökké élni fog, de azt akarom, hogy neve mások előtt is örök időkre felejthetetlen maradjon.

Emlékének megörökítését akképp vélem megvalósítandónak, hogy azt a közérdek és emberszeretet céljait szolgáló intézménnyel hozom kapcsolatba.

A sorsnak azt a csapását, hogy elsőszülött gyermekemet tőlem elrabolta, enyhíteni kívánom azzal, hogy idegen beteg gyermekek gyógykezeléséhez és felépüléséhez hozzájárulni akarok.

Ennek okán a szülővárosomban, Aradon valláskülönbség nélküli gyermekek részére létesítendő gyermekkórház céljaira „gyoroki Andrényi Károly alapítványa elhalt Károly fia emlékére” név alatt ezennel 200,000 koronás alapítványt teszek és ez összeget az Aradi első takarékpénztár M XXXII—31449 számú betéti könyvében Méltóságod rendelkezésére bocsátom.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte kifejezését.

Arad, 1908. július 7-én.

Andrényi Károly.

A főispán nagy örömmel fogadta a fentkölt gondolkodásra való alapítványtételt és nyomban magához hívatta Leitner Ernő dr.-t, az aradi gyermekmenhely főorvosát, hogy a kórház ügyében döntő fontosságú adományozást tudtára adja és vele a további teendők felől értekezzenek.

Leitner dr. a meghívás után nyomban a főispánhoz sietett, akinek az volt a szándéka, hogy Leitnerrel együtt Andrényihoz mennek, köszönetet mondanak neki a bőkezű alapítványért és egyuttal megbeszélnek vele a részleteket arra nézve, milyen módon óhajtja adománya felhasználását. Leitner dr. átsietett Andrényi lakására, hogy neki a főispán látogatását bejelentse, de ott azt az értesítést kapta, hogy Andrényi Károly menyhásai villájában tartózkodik, ahonnan csak a jövő hét közepe táján jön vissza. A látogatás ennek folytán elmaradt és csak akkor fog megtörténni, ha Andrényi itthon lesz.

Tudósítónk beszélt Leitner Ernő dr.-ral, aki így nyilatkozott:

— Rendkívüli örömmel tölt el Andrényinak nemeslelkű alapítványa, mert módot ad rá, hogy a gyermekkórház, amelynek felépítése csak a messze jövőben vált volna lehetővé, ezek után rövid idő múlva létrejőjön. Az aradi Fehér Kereszt egyet már négy év óta programjába vette a kórház felállításának esz-

mélet és tőle telhetőleg mindent elkövetett annak érdekében. Az anyagi eszközök elégtelensége eddig utjában állott a terv megvalósulásának. Most azonban ez az akadály elmúlt és a terv a komoly megvalósulás stádiumába lépett.

Most csak az a kérdés, akarja-e az alapító, hogy a kórház a város tulajdonába menjen át és hogy a Fehér Kereszt egyesület kezelje azt. Az egyesület ugyanis hajlandó magára vállalni a kórház fenntartási költségeit, mivel az alapítványt teljes összegben az építkezésre kell felhasználni. A Fehér Kereszt egyesületnek van is már telke a Vágóhid-u-cában erre a célra, sőt készen van már az építkezési terv is. Ha Andrénny a jövő héten visszatér Aradra, össze fogjuk hívni a Fehér Kereszt egyesület kórházi bizottságát, amely a főispán elnöksége alatt főként orvosokból és mérnökökből áll és az alapítóval együtt megbeszéljük a legközelebb szükséges intézkedéseket. Legmegfelelőbbnek az a terv mutatkozik, amelyet a főispán is helyesel, hogy az építkezéseket március 1. augusztusában megkezdjék és a kórház a jövő év őszére elkészüljön.

Varjassy Lajos polgármester az örömhír vétele után azonnal meleghangulettel kereste fel a nagy emberbarátot, amelyben a város nevében köszönetet mondott azért a nagy cselekedetért, amelylyel Andrénny nevét a város történetébe örök időkre beírta. A holnapi közgyűlés épen úgy, mint a mai közigazgatási bizottsági ülés büszke örömmel fogja hivatalosan is tudomásul venni a város eme kiváló polgárának emlékeztető tetteit.

A városban még a délután folyamán híre futott az emberbarát adományozásának és mindenfelé nagy örömet keltett.

Aktuális emberek.

Andrénny Károly.

Egy kereskedő ma kétszázezer koronát adott, hogy abból Aradon kórházat létesítsenek a pusztuló gyerekek megmentésére. Odaadta, — aztán elsielt a városból, nehogy utólrje a köszönő szó, amelyet a nagylelkű cselekedetét követi. Az igazi kereskedő egyszerűségére vall ez a mód, a jótekonyságnak hálálkodást, elismerést nem váró gyakorlása. A kereskedő, aki megtette, gyoroki Andrénny Károly aradi vasnagykereskedő.

Az egész ország vaskereskedelmének legelőkelőbb, ragyogó nevel közé tartozik az Andrénny név. Már maga, ha egy boltnak cégtábláján ez áll:

ALAPITTATOTT: 1886-ban.

főlr a nemesi vagy grófi címer előkelőségével. Különösen, ha ez alatt a régi év szám alatt olyan hatalmas telep fejlődik, bővül, mint az Andrénny cég. Két vidéki városban: Aradon és Nagyváradon van raktára a cégnek, s ez a két raktár mintegy négy millió korona üzleti tőkét képvisel és körülbelül száz alkalmazottat foglalkoztat. A vidéken nincs hasonló vaskereskedés; a fővárosban is, a hatalmas Heinrich-cég, meg még egy-kettő mulja felül.

A mostani tulajdonosnak nagypapja, Andrénny Károly alapította az üzletet, amelyet két fia vett át; Andrénny Károly az aradi, Andrénny Lajos pedig a nagyváradi

üzletet. Kettejük halálával mindkét üzlet Andrénny Károly fiára, a mai tulajdonosra szállt.

De nemcsak üzletének méreteivel, nagyságával áll Andrénny Károly a legelső kereskedők között, de a valódi kereskedő erényeivel, jó tulajdonságaival. Ezek között elsőnek említendő az alkalmazottak iránt való jóindulat. Az alkalmazottak nagy részének nyugdíjat biztosított, s helyzetükön minden módon igyekszik segíteni. Az Andrénny cégnél az is szokás, hogy a mikor valamelyik fiatal segéd nősülni készül, ezt bejelenti a főnök urnak. Andrénny ilyenkor meghallgatja a piruló fiatal embert, s azt mondja:

— Jól van. Hiszen nem is kell ehhez az én beleegyezésem; de azért azt szeretem, ha az én embereim nem könnyelműen, hanem férfias megfontolás után szánják magukat a házasságra.

Az alkalmazottak iránt való figyelme nyilatkozik meg abban is, hogy ő, aki az utóbbi esztendőben került a mulatságok, egy táncvigalmon mindig megjelent, az aradi vasas bálon, amelynek főrendezői többnyire az ő embereiből kerülnek ki.

De a jószívűsége nemcsak az alkalmazottakkal szemben nyilatkozik meg. Hosszabb ideje évről-évre ezer koronát küld minden ünnepnapján a polgármesterhez, hogy azt az aradi szegények között szétossza. A tűzoltók is neki köszönhetik a gőzfecskendőket, amelylyel a nagyobb tüzekhez kivonnulnak.

Az emberbaráti érzéssel egyenlő a lelkében a művészetek iránt való meleg szeretete. Azoknak a kollektív kiállításoknak, amelyeket az utóbbi időkben itt rendeztek, sokszor az ő képvisárlással adták meg a sikerét. Hatalmas, nagy értékű képtárat tesz ki azoknak a vásznaknak száma, amelyeket az utóbbi időkben megvásárolt. Néha már maga is megsokallja és egy-egy festményt ezzel a megjegyzéssel vesz meg:

— Megveszem, de csak ha nem tudják meg. Azt fogják hinni, hogy Aradon csak én vagyok képvisárló...

A közügyekben való szerepléssel úgy van, ahogy minden kereskedő, aki első sorban az üzlete iránt való kötelességeit tartja be. Nem keresi a szereplést, de ahol az ügy a közreműködését kívánja, nem zárkózik el előle. Tagja a törvényhatóságnak és a kereskedelmi és iparkamarának; egyik legbuszább igazgatósági tagja az Aradi Első Takarékpénztárnak. Ez utóbbi intézetnél ezt a helyet atyja tradíciójának örököséként tölti be, akinek kiváló része volt Arad és a vidék legrégibb pénzintézetének fejlesztése, erősítése körül.

És ezt a szép, céltudatos hivatást az idillikus, bensőségteljes családi élet koronázza, a melyben neje, született Vásárhelyi Ilonka, néhai Vásárhelyi Béla főrendiházi tag leánya tölti be a gyöngéd hitves szerepét és két gyermekük, a kis Andrénny Magda és Lajos adják a családnak örömét. A tűzhelyre nemrég gyász borult, a mikor másik fiuk, a kis Károly, sok aradi gyereknek kedves játszótársa meghalt. Most ebből a szomorú esetből is áldás fakad. A halott fia emléke föltámad a hatalmas emberbaráti intézményben, a mely száz meg száz gyereket fog évente megmenteni az életnek, a szülőknek, — a társadalomnak.

HIREK.

A Népszínház ügye.

— Tájékoztató a minisztériumban. —

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 7.

A közoktatásügyi minisztériumban ma a Népszínház átvétele ügyében értekezlet volt, amelyen részt vett Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, Hets Ödön dr., az állami színházak ügyésze, továbbá Csathó Kálmán kultuszministeri titkár, a színházi ügyek előadója.

A konferencia után Hets elmondotta, hogy az átvétel tulajdonképpen Molnár Viktor államtitkár eszméje volt, aki magához hívatta Mádert és Bálintot, a Népszínház-Vigopera két igazgatóját, és közölte velük a tervet. Az igazgatók az első szóra készen nyilatkoztak átengedni a színházat. Azon kérdésre valamennyi kártérítést követelnek, kijelentették, hogy előbb számadást kell csinálniok. Ezen beszélgetés után több nap múlt el, miközben a minisztérium bekérte az alkalmazottak szerződését. Most kétszáznyolcvanhat szerződés fekszik a minisztérium előtt, amelyekből kitűnik, hogy a színház leg többjének hat havi felmondáshoz van feltétlen joga. A miniszter egy fillért sem fizet addig, míg az igazgatók be nem igazolják, hogy mindenkit méltányosan kielégítettek.

Más azonban a helyzete azoknak, akik már felvették végkielégítésüket. Ezek voltaképpen már semmit sem követelhetnek, mert velük jogi injuria nem történt.

A szerződésnek, amelyet a miniszter az igazgatókkal kötött, feltétele a többiek között az is, hogy Mader feltárlag tartozik igazolni, mennyit fektetett a színházba. A miniszter azt az összeget kifizeti. A színház végkielégítésére 348.000 koronát fordítanak, azonkívül kártalanítás fejében, míg a Nemzeti a Népszínházban játszik, a két igazgató minden évben 15.000 koronát kap.

Hogy az elsőrendű színházakkal mi lesz, azt nem tudják. Bálint Dossó kijelentette, hogy őket játszani fogja. Ugy tudják, hogy Bálint színházat fog nyitni egyfelvonásos darabok játsszására. Vannak felbonthatlan szerződések, így Hevesi Sándor főrendező, aki 51.000 koronát követel. Ez természetesen az igazgatók belügye, amelyhez a kultuszminisztériumnak semmi köze.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 8-án az időjárás: Enyhe, sok helyütt csapadék, zivatarok.

— Előléptetés. A király Seress Ferenc nagybuttyini és Simon Ákos dr. battonyai járásbíráknak az ítélőtáblai bírói címet és jelleget adományozta.

— A hadtestparancsnok Temesvárott. Frank Liborlusz altábornagy, a hetedik hadtest újonnan kinevezett parancsnoka, ma délután a budapesti gyorsvonattal Temesvárra érkezett. A hadtestparancsnokot a pályaudvaron az összes tábornokok, a vezérkar, a törzs- és főtisztok fogadták. Tiszteletére a huszonkilencedik gyalogezred egy százada is kivonult. A hadtestparancsnok szerdán veszi át a hadtest parancsnokságát.

— A Petőfi család diszshelye. A Petőfi Társaság nemrég assal a kéréssel fordult Budapest székesfőváros tanácsához, engedné meg, hogy a Társaság Petőfi Sándor szüleinek, továbbá nejeinek, Szendrey Juliának és fiának, Petőfi Zoltánnak a kerepesi temetőben szétosztan nyugvó hamvait exhumáltassa. Közös sírhant alá temethesse s a hamvak fölé méltó emléket állíthasson. A főváros tanácsa kés-

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szívhát.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Használt
ólom
megvételre kerestetik

274—1908. gaz. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a nagyméltóságú m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter nr 58371—1908. számú határozata alapján az Aradon építendő második polgári fiúiskola építési munkálatának biztosítása iránt f. évi július hó 18-án d. u. 1/4 órakor a városháza földszinti termében zárt ajánlati versenyárgyalást tart.

A helyszíni rajz, tervek, munkamennyiség és méretekmutatás vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt d. e. 9—12 és d. u. 3—6-ig megtekinthetők, ugyanott megszerezhetők az ajánlati költségvetések is ikenként 40 fillérért, valamint az ajánlati lapok is.

Ajánlatok tehetők:

1. föld, kőműves elhelyező és cement munkákra,
2. kőfaragó munkákra,
3. ácsmunkákra,
4. bádógos munkákra,
5. tetőfedő munkákra,
6. asztalos és padlózati munkákra,
7. lakatos és kályhas munkákra,
8. mázoló munkákra,
9. üveges munkákra,
10. szobafestő munkákra,
11. Vízvezeték és Schöne csatorna munkákra.

II.

Az összes munkákra.

Versenyezni óhajtok felkéretnek, miszerint a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékba elhelyezett ajánlataikat az ajánlati költségvetéssel együtt közvetlenül, vagy posta útján a kitűzött nap délután 1/4 óráig Arad sz. kir. város gazdasági székéhez annyiival is inkább nyújtják be, mivel a későbbben érkezőket figyelembe nem vesszük.

A versenyárgyaláson az ajánlattevők vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Ajánlattevő köteles az ajánlati végösszeg 5%-át készpénzben, vagy a közszállításra vonatkozó 55800—1907. számú közszállítási szabályzatban megjelölt óvadékképes értékpapirokban bántpénzül f. évi július hó 18-án d. u. 1/4 óráig a városi pénztárba letenni és a letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Ajánlatot csakis a város által kiadott szabványos ajánlati lapon és a munka mennyiségei szerint kimutatási úrlapon egységárakkal tehető, megjegyezzük azonban, hogy százalékos engedménnyel, vagy felülfizetéssel tett ajánlatokat figyelembe nem vesszük.

Az ajánlatok borítéka a következő felirással látandó el:

Arad sz. kir. város gazdasági székének Arad

Ajánlat a 274—1908. számú hirdetésben kiírt polgári fiúiskolának munkájára

Az építkezés a felszólítás után azonnal megkezdendő és az épület folyó évi december hó 31-ig tétő alá hozandó. Az épület teljesen kész állapotban 1909. július 1-én átadandó.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a tervek és költségvetést, a vállalati általános és részletes feltételeket és a helyi viszonyokat teljesen ismeri és magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Ajánlattevők ajánlataikkal a közszállítási szabályrendelet 25. §-a értelmében a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Azon pályázók, kik a szóbanlévő építési munkálatok teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek már ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és annak képesítését igazolni.

A versenyárgyaláson kizárólag hazai gyártmányu anyagot használhatnak és magyar honos munkásokat alkalmazhatnak, amely kötelezettségnek egyike vagy másika alól indokolt esetben felmentést a belügyminiszter ur adhat.

Azon ajánlattevők, kik ajánlataik benyújtásakor Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, illetőleg ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, a melyhez vállalatuk tartozik. A város közönsége fentartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, tekintet nélkül az ajánlati árakra, szabadon választhasson.

Arad, 1908. évi június hó 22-én.

A gazdasági szék.

Telefon szám 151.

Nagy
könyvkötészet.ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVNYOMDÁJA
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.Betű-
főmunka.Ajánlja
kifőnben berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően fel-
szerelt.

NYOMDÁJÁT.

hol mindenféle nyom-
tatási munkák gyorsan,
pontosan és a legma-
dernebb kivitelben ja-
lányos áron készíte-
nek el.Eljegyzési és
esküvői kár-
tyák, pontos
és csinos ki-
vitelben ..

Belépti jegyek

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legter-
jedtebb vidéki politikai
napilap.

ELFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:
1 évre . . . 24 korona.
1 hára . . . 2 korona.Külföldre:
1 évre . . . 28 korona.
1 hára . . . 2 kor. 40 f.Kiosztási hely: 337.
Kiadóhivatal . . . 181.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A K I N E K

ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
életvesztőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kerítésre.kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodászolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

A K I

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

A K I

eladni kíván

butort,
söngörőt,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A K I

mindenestől vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

A K I

valamely állást betölteni kíván: leginkábbban és csál, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatát használja.

Aradi tanítónő!

Levele van a kiadóhivatalban. 2436

Jókarban lévő

pedálos Schunda. czimbalmot keresek. Ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők. 2440

Egy stráf és 2 teherszállító

kocsi lovakkal és teljes felszereléssel más vállalat miatt azonnal átadó. Cím a kiadóban. 2439

Egy angol faj anya vizsla

cseh fajjal keresztezett három kölykével, de külön-külön is eladó. Cím: Barbul Ö. gyógyszerész, Buttyin. 2437

Jrnokl, Irodavezetől

vagy hasonló munkára vállalkozna idősebb megbízható férfi. Ajánlatokat „Munka” jellegre kiadókba kér. 2438

Tanuló

fizetéssel azonnal alkalmazást nyer üzletben. Kerpel Izsó könyv-, zenemű- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsonzó intézete Aradon, Andrassy-tér. Ugyane cég vesz hangjegyeket és egész könyvtárakat. 2412

Egy jó házból való

4 polgárit végzett, jó erkölcsű fiu mint tanuló felvétetik Weinberger Ferenc ékszerésznél Arad, Fischer Eliz-palota.

Keresek

egy tisztességes, ügyes szobaleányt.

Czím a kiadóhivatalban.

Keresek

8 gyermek mellé egy kisasszonyt, aki a német nyelvet bírja, előnyben részesül.

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, oldalankint 85—60 kg. nehéz, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Ktikonveket (Bádeker)

állandóan raktáron tart Ingusz I. és Fla könyvkereskedése Arad, Weitzer János-utca. Arad és temesmegyei telefon 517. sz. 201

Jó üzlet és korcsma eladó.

Román községben házzal együtt oly helyen, hol ezentul nagyobb erdőmunkálatok lesznek, jelenleg is már sok munkás és állandó fuvarozás van, biztos ekzsztencia, betegség miatt a legkedvezőbb lefizetési feltételekkel eladó. Cím: Messer Simon Branyest, up. Facset. 2408

Kiadó Augusztus 1-re

több lakás, nagy raktár, asztalos műhely, bognárnak, lakatos műhelyek és bádognak stb. Wesselenyi-utca 34. szám. Orosz L. M. háztulajdonosnál, II. udvar. 2430

Kész butor eladás.

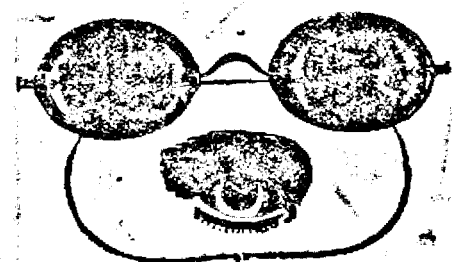
Ajánlom a n. é. közönségnek — felette jutányos ár mellett — kitűnő minőségű háló- és ebédlőszoba butoraimat. Varga József, Arad, Kápolna-utca 6. sz. 2427

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látszerket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb forgórettek, orrcsipek és szemüvegek arany, ezüst, nickel és tekenőbeka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

● Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

NÁDPATAK gyógyfürdő

Jod, kénes és terrással megáldott fürdőhelye.
Pótolja Lipik, Hall és Csiz vizét.

Rheuma, köszvény, ischias bántalmaknál utólrhetetlen gyógyeredménnyel. Női betegségek, vészegénység és idegességnél kiváló gyógyhatással. Idény június 1-től szeptember elséig. Egy órai kocsit a pályaudvartól Nagyküüllő vármegyében. Rádók, árnyékos sétányok, modern lakások, zene, első osztályu ellátás. Elő- és utóidényben tetemes árendemény a szobaárakból. Vasúti állomása Alsó-Szombatfalva, hol minden alkalommal kocsik kaphatók. Postahivatala Nagy-Sink, naponkénti postaforgalommal. Prospektust bérmentve küld és mindennemű felvilágosításokkal a legnagyobb készséggel szolgál a fürdőkezelőség.

2381

Előkelő biztosító társaságnál

19590—1908.

óvadékképes

2412

pénzbeszedő-irodaszolga

alkalmazást nyerhet.

Ajánlatok e lap kiadóhivatalához intézendők óvadékképes jeligével.

Hirdetmény.

Az 1888. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmébeo közhirre tesszük, hogy az 1908—1910. évekbe való érvénynyel kivetendő III. oszt. kereseti adóra vonatkozó adókiszámítási javaslatok folyó évi július hó 4-én kezdődő 8 napra oly célból tétetnek a városi adóügyi osztály I. számú helyiségében közszemlére, hogy azokat mindenké megtekinthesse s az őt vagy másokat illető adójavaslatokra nézve netaláni észrevételeiket a fenti határidő alatt írásban a kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb az adó-kivető bizottságnál szóval is előterjeszthesse.

Arad, 1908. július 1-én.

A városi tanács.

DEPILLOR

HAJVESZTO.

E csodahatásu szerrel minden oly helyről, a hol a hajnöves alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár pere alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb

amerikai

Gummi-óvszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.